

ABONAMENTUL
Pe un an . . . 24 Cor.
Pe jum. an . . . 12
Pe 1 lună . . . 2

Nr. de Duminecă
pe un an 4 Cor. — Pen-
tru România și America
10 Cor.

Nr. de zi pentru Ro-
mânia și străinătate pe
un 40 franci.

TRIBUNA

REDACTIA
și ADMINISTRATIJA
Deák Ferenc-utca 29.

INSERTIUNILE
se primesc la adminis-
trație.
Manuscripte nu se lan-
siază.
Telefon pentru oraș și
comitat 502.

Se destramă!

(R.) Pe fiecare zi iese câte un deputat din partidul kossuthist, măcar că ministrii de câteva seri nu fac altceva decât caută să împace pe cei nemulțumiți.

Destrămarea nu se poate însă împedea, ci este firesc ca după ce în asa chip îndrăzneț Kossuth s'a schimbat de ieri până azi, întâi de toate să-i întoarcă spatele cei cari nainte l-au îndumnezeit.

Și nu e vorba numai de acei deputați cari ies din partid, ci și de cei cari rămân de sălă mare... E vorba, mai presus de toate, de cercurile de alegători, de satele și orașele cari se ridică împotriva politicii de înșelătorie alui Kossuth.

Căci ce-a făgăduit acest fiu mic al vestitului său tată?

A făgăduit că nu va încheia niciodată înțelegere cu Austria, ci va lupta în ruptul capului pentru desfacerea de Austria.

Când colo ce făcu?

Făcu legătură grea, cum n'a mai fost până acum, punând țara în jugul unor noi cheltuieli (cvotă) de cel puțin 20 milioane pe an.

Făgăduiseră apoi cei din partidul kossuthist scărirea dărilor. Ce vedem însă? Veni Wekerle alaltăieri cu planul de lege a dărilor, acesta este însă așa întocmit, că ușurează mai mult pe cei bogați: aceștia vor plăti adecă dare mai puțină ca până acum; săracilor li-se lasă aceleași poveri și

drumul spre America, căci în schimbul scărirea dărilor pentru bogații dela orașe și cei avuți (cu pământ mult) dela sate, se vor urca dările indirecte, scumpindu-se sarea, tutun, luminare, și tot ce trebuie omului sărac.

Vorba românului: ce lasă la vamă, strânge la pod. Ce s'a iertat din dările bogaților, se strânge de pe spinarea celor mai săraci. Darea pe moșiile mari rămâne tot mică, mult două coroane (în unele părți chiar 30 creițari) pentru o holdă, pe când săracul cu o holdă plătește și zece coroane și pe când țaranul care n'are decât o casă, plătește dare și pentru atâta sărăcie, domnii slujbași cari capătă pentru chirie câte 800—1200 cor., nu plătesc nici un ban dare de venit pentru aceste sute și mii... Căci așa zic domnii miniștri: domnul slujbaș trebuie doar să șadă undeva și banii de plătit chiria nu o să-i pună la dare; sutele de mii oameni săraci trebuie să plătească însă dare chiar și pentru cocioabele în cari plouă și bate prin ele vântul.

Asta-i iubirea lui Kossuth față de poporul sărac.

Este apoi a se adăoga întârzierea ce se pune cu aducerea legii de alegere. Intocmai ca baronilor, așa și lui Kossuth îi este răcoare să dea drept poporului...

Ungurii au măturat însă și pe Tisza bătrânul și pe Tisza tinărul.

Destrămarea de acum a partidului kossuthist este un semn, că tot ei au să-l măture și pe Kossuth... Rușina-se-vor însă și rău trebuie să le pară și românilor, cari cu

voturile lor au întărit acest partid care n'a făcut decât să lovească în noi și să ne pună noi sarcini.

Ședințele și activitatea camerei. Camera n'a ținut azi ședință. În ședința de mâine, care se va ține la 12 ore, se vor primi rapoartele comisiunilor și se va stabili ordinea de zi și timpul tinerei proximei ședințe. Cea dintâi ședință meritorică va avea loc Marția viitoare, când se va desbata îndemnizarea. După îndemnizare vor fi puse la ordinea zilei garanțiile constituționale și apoi transacțiunea.

Dușan Popovici, deputatul croat, care a fost ales de notar al camerei și a abzis din acest post, pentru că în comisia financiară a fost ales dintre croați renegatul episcop Drohobeczky, iar nu candidatul partidului, Vrbanici — a fost ales din nou în postul de notar al camerei, iar în comisii au fost aleși tot deputații demisionați. Deputații croați au declarat prin Bogdan Medakovici, că vor demisiona din nou. Dela această hotărâre vor absta numai în cazul, dacă Drohobeczky va abzice de a mai fi membru în comisia financiară și dacă în locul lui va fi ales Francisc Vrbanici. Dușan Popovici nu e în Budapesta și astfel nu s'a declarat, dacă abzice din nou, ori nu din postul de notar.

În ministeriul Landwehr-ului austriac, precum e informat »Die Zeit«, s'a ivit o criză iminentă, în urma căreia ministrul Latscher e nevoit să demisioneze. Poziția ministrului ar fi sdruncinat o cazurile de chinuire ale soldaților, despre cari s'a vorbit în ultimul timp prin ziare.

FOIȚA ORIGINALĂ A «TRIBUNEI».

Repertoriul dramatic în Transilvania.

De Horia Petra-Petrescu.

I.

Pe vremea fanariotului Caragea deschisese sasul Mathias Bródy prima panoramă în București. Alerga lumea ca nebună să vadă șandramaua de scânduri și să se minuneze de vederile nespuse de frumoase ale orașelor mari, ale războaielor crâncene, ale vânătoarelor de lei și de tigrii și a zeci de alte bazaconii, cari apăreau minunat sub sticla măritoare a sasului. Nu se mai văzuse așa ceva până atunci prin țara românească.

»Plebea mizerabilă« nici n'avea intrare deocamdată. A trebuit să aștepte luni întregi, până ce s'au mai rărit butcile boierilor, până ce Arnăuții nu mai croiau cu vână de bou pe curioșii ne-trebniți, ca să facă loc boierilor. Abia încetul cu încetul a început să devină panorama lui Bródy bunul comun al tuturor. A făcut paralele sasul de s'a retras în penzie după câțiva ani, lăudând momentul când s'a apucat să introducă în România prima panoramă.

Asta s'a întâmplat prin anii 1812 și 1816.

Înainte de Bródy străbăteau țările românești toate neamurile, care cum putea, câștigând parale cu producțiunile lor. Turcii făceau ghiozboiangalfcui, italienii cutrierau cu maimuța în spate satele și orașele, nemții ca atleți, stambu-

lioții ca echilibriști. Se minuna lumea de ei ca de alte alea.

Șetrele lor erau înșesate de lume de credea că se împarte săracilor pomana mortului. De se întâmplă să fie invitați »comedianții« din partea boierilor să se producă, ploua puzderie de bănet peste capetele lor și »artiștii« puteau să se culce cu inima liniștită în noaptea aceea: n'aveau să ducă lipsă o lună, două.

Dela un timp începe să prindă ființă și dragostea pentru o comedie mai superioară. Oamenii n'au stat numai în Moldova și în Muntenia, — au mai văzut lume și țară. Au fost pe la Paris și au rămas surprinși de frumuseța teatrului. Să facă și ei așa. Numai streinii să fie în stare să se arete pe scândurile scenei?

Firește, limba românească era prea disprețuită, ca să-i vină cuiva să joace piese teatrale în limba aceasta. La început grecește. Domnița Raluca, fata lui Caragea e o admiratoare a teatrului. Visul ei e se ridice la București o scenă »spre fala lui Sofocle și a lui Aristofan.« Sub patronajul ei se ridică prima scenă la noi, într'o sală a palatului domnesc. Actori tineri greci, în costume de pânză, având decoruri de hârtie, joacă ideile de Longus, pe Orest de Alfieri, Moartea fiilor lui Brutus de Voltaire, în limba grecească, ajutați de domnița amatoare și de câțiva din societatea înaltă.

Cu timpul se lămurește tot mai mult importanța teatrului. Grecii încep să priceapă ce armă puternică au în serviciul elenismului. Eteriștii se folosesc de teatru pentru propagarea ideilor liberatoare grecești. De pe scena teatrului grec

din Moldova răsună glasul de alarmă, de propagandă națională. Tinerii eteriști se entuziazază ascuțind repertoriul patriotic. Câte sufleie șovăielnice nu va fi ridicat teatrul grecesc!

Dar nu se lasă mai pe jos nici celelalte națiuni. Rușii încearcă să câștige și ei inimile românilor înfundând în lași un teatru. Nemții trimit cele dintâi trupe de dramă, comedie și operă. Toate trei neamurile vreau să facă propagandă pe spinarea noastră. Știu ele cât de mare importanță culturală are scena unui teatru, cum te ademenește, cum te captivează, încât fără să îți dai seama bine ești prins în cercul ei de idei, ești silit să te gândești la ideile propagate și să măsoți argumentele pro și contra.

Însfășit s'au trezit și ai noștri. Și au zis: Dacă pot străinii să joace teatru, de ce să nu jucăm și noi? Grecii vreau să întimideze începuturile, bațjocuresc teatrul românesc, dar nu ajung la rezultatul dorit. Se începe infiriparea de societăți literare-dramatice, cu săli modeste de teatru, cu audiții literare, cu planuri mărețe înveșmântate cu statute în fraze bombastice despre »Teatrul Național«. Eliade Rădulescu nu se putea să lipsească din mișcarea aceasta.

De atunci începând ideia teatrului național nu mai dispăre din preocupările noastre. Sbuciumul lung al patimilor, cari își așteaptă realizarea, ne îndeamnă cu atât mai mult. De câte ori se poticuește o acțiune în senzul acesta, de atâtea ori revine cu mai multă tărie după câva timp.

Dar nu vreau să espun istoricul evoluției teatrului la noi. Folosindu-mă de datele înșirate în istoria teatrului de Olănescu, am vrut să reiașă

De peste săptămână.

Școală politică poporului — Deputații între popor! — Un pas cucerit.

Care a fost taina măririi strămoșilor noștri romani? Sfatul și buna înțelegere. Înțelepții poporului și vitejii oțeliți în lupte se adunau în for și acolo, fiind de față obștea Romei, se sfătuiau asupra tuturor lucrurilor și nu făceau un pas fără a fi deplin dumești și înțeleși.

Iar unde e înțelegere, fără îndoială că este și dragoste frățescă, și încredere. Câteva sute de frunți ai Romei stăpâneau astfel nu numai sufletele romane, ci peste o împărăție cum n'a mai fost și nu va mai fi!

Lipsa de sfat și — prin urmare — de înțelegere, a fost, la noi românii pricina a multor rele.

De când cu alegerile pentru dietă, scăderea aceasta se îndreaptă pe fiecare zi. Alegerile în sine primate, au avut deja o bună urmare, chiar și unde altfel n'am izbutit: au strâns la un loc pe frați răsleși și chiar îndujmăniți între olaltă. Și d'atunci încoaci șirele se tot strâng.

Nimic însă nu folosește mai tare ca adunările ce deputații le țin cu alegătorii lor.

În fiecare sat sunt partide. Unii țin cu Stan, alții cu Bran. Când vine însă deputatul, se adună toți la un loc, neînțelegerile de acasă sunt date d'oparte și obștea întreagă e chemată să se înțeleagă asupra lucrurilor ce ne leagă d'oaltă, întărește dragostea între frați și cheazășuește orice izbândă.

Sciitorul acestor șire a avut plăcerea să însoțească, Dumineca trecută, pe deputatul Goldiș care a fost printre alegătorii sei din Mândruloc, Cici și Suboteli, comune frunțase aproape de Arad și să vadă duhul bun ce se sălășuește pe sate, unde numitul deputat nu numai a dat seamă despre cele ce se petrec în dietă și ce a făcut și dres acolo, ci ca pe vremea veche în Roma: a ținut sfat cu poporul și a căutat să se înțeleagă cu toții asupra zilei de mâne.

A început deputatul prin a-i lămuri asupra afacerilor din dietă, dar a sfârșit prin tâlcuirea lucrurilor mai de aproape și cum — de pildă — eră în ajunul alegerilor pentru comitat, s'a făcut deplină înțelegere asupra acestei afaceri d'acasă, așa că dacă se vor fi purces ori se va purcede în viitor în toate părțile așa, isbânda n'are să întârzie și ori ce lucru obștesc se va săvârși cu drag.

Țărâtimea se va lumina, va prinde încredere și dragoste față de frunți, iar lupul străin furiaș în staul cu rușine va fi gonit.

Deputații noștri din comitatul Aradului își îndeplinesc cu sfințenie datoria asta de luminare a poporului. Sâmbătă și Duminecă dr. I. Suciș a fost prin sate frunțase ca Dezna, Boros-Sebiș și Cermeiu, oprinduse și în altele mai mici. Dr. St. C. Pop a fost în Șiria și Târnova. Pretutindeni s'au dat bune sfaturi poporului și oamenii se încălzesc văzând cu ochii.

O cucerire au putut vesti și din dietă. Se știe anume, că în anul trecut kossuthiștii nici de vorbă n'au vrut să stea cu deputații noștri: nu recunoșteau *partid național*, spunând că în dieta ungară nu pot și nu-i îngăduit să fie decât *partide ungurești!* Anul acesta au lăsat o mai moale: au trimis prin Hoitsy Pál vorbă clubului nostru că sunt aplecați să aleagă în comisii și dintre români... Au și ales, așa dupăcum li au arătat clubul naționalităților. Iar cât despre Vaida, kossuthiștii îl cheamă să vină la dietă, căci nu i se va întâmpla nimic. Vaida însă și tovarășii sei de luptă spun că întâi să fie pedepsiți ori ocăriți cum trebuie nemernicii cari astă vară îl scosseră afară din dietă cu puterea pe inimosul deputat român, căci o pată ca asta nu-i de răbdat nici în ce privește cinstea întregului neam românesc, nici în ce privește cinstea dietei.

Vom vedea încurând ce se va hotări.

Un lucru e neîndoios: fanțoșii din anul trecut și sebaticii de astăvară, au mai lăsat din 48!

Boala Majestății Sale.

Boala M. Sale împăratului merge spre vindecare. De Luni începând starea M. Sale merge spre bine.

Iată telegramele sosite:

Viena, 23 Oct. Din Schönbrunn sosesc știri îmbucurătoare. După știrile liniștitoare de ieri sosesc și azi știri bune. M. Sa noaptea a petrecut-o bine. Tusea i-a conturbat de mai multe ori somnul; dar convulsivunile de tuse n'au mai fost așa de lungi și așa de forte, ca până acum. Și simptomele catarale sunt în decreștere. Starea forțelor și pofta de mâncare sunt îndestulitoare. După dejun M. Sa ca de obicei s'a așezat la biurou.

Viena, 23 Oct. Starea M. Sale de ieri începând merge spre bine. Dr. Neusser și

Kerzl speră acum în vindecarea deplină a M. Sale. Ieri s'au răspândit știri neliniștitoare, cari au pătruns și până 'n cabinetul de lucru al M. Sale.

M. Sa a declarat, că asemenea știri sunt în detrimentul interesului populațiunii, din care motiv trebuiesc desmișcate cu toată energia. La aceasta dr. Neusser și Kerzl au dat un buletin pe calea biuroului telegrafic din Viena, care a fost liniștitor în toate privințele.

M. Sa tot mai tușește, mai ales dacă zace în pat, dar simptomele catarale sunt în decreștere, febra a încetat cu totul. Apetitul M. Sale de două zile e bun. Toate aceste semne arată că a trecut peste stadiul primejdiei.

Ședința camerei.

În ședința de ieri (Miercuri) camerei au fost la ordinea zilei alegeri și interpelări.

Alegerile.

În postul vacant de notar a fost ales tot Dușan Popovici, care abzisese, cu 130 voturi majoritate.

În *comisiunea cvotei* au fost aleși: contele Batyányi Tivadar, Buzáth Ferencz, Földes Béla, Mérey Lajos, Nagy Ferencz, Szabó Kálmán, Széll Kálmán, Ugron Gábor, Visontai Soma și Francisc Vibanici.

Locurile vacante din diferite comisii au fost astfel întregite:

Comisiunea justițială: Erasmus Barcici.
Comisiunea petițională: Petru Magdici.
Comisiunea de emigrare: Beck Lajos.
Comisiunea bibliotecii: George Șurmiu.
Comisiunea economică: Vasile Muacevici.
Comisiunea de comunicație: Greogoriu Tușcan.
Comisiunea de imunitate: Bogoslav Muzuranici și Bologh Ernő.
Comisiunea pentru cenzurarea ziarului: Liuba Babici și Irsay József.
Senatul industrial regnicolar: Teodor Vincovici.
Senatul de comunicație regnicolar: Ștefan Zagoș.
Comisia de contabilitate: Milan Roici.
Comisia de apărare: Bude Budisavlievici.
Comisia în chestia apei: Teodor Vincovici.

mai clar evoluția gustului publicului în privința spectacolelor publice. E limpede ca lumina zilei: că publicul, care urmărea cu deosebit interes pe măscărici înainte de Caragea — și se recrută publicul acesta și prin sinul boierilor — nu mai prinde atâta dragoste pentru ei după ce s'a ridicat cu o treaptă mai sus în privința spectacolelor. După cum capătă copilășul dinți, după un timp oareși-care de alăptare, tot astfel și publicul s'a emancipat de ocupația spirituală prea rudimentară. E cursul firesc al lucrurilor. Dar starea gustului de atunci eră abea prima treaptă pentru o evoluție și mai înaltă.

Piese de teatru scrise în românește sunt de cele mai multe ori stângace, naive.

Și asta e foarte natural. Astfel se desvoltă orice curent spiritual la un neam întreg.

Va trebui să se găsească o mână de scriitori de seamă, cari ridică nivelul repertoriului teatral, cari deschid orizonturi noi pe scama publicului, părinți sufletești, inițiați în marea pedagogie a maselor, mult mai grea decât a individului.

Surădem decât ori cetim cântecile comice și piesele teatrale românești din timpul acela.

Scriitorii se luptau cu începutul. E ușor să scrii acum mai de dai doamne, chiar dacă n'ai un talent mai pronunțat, căci ai o escortă întreagă de tovarăși de luptă — și mai cu seamă — ai

o conclavă întreagă de antecesori, cari s'au răboiit cu primele licăriri ale gândirii exprimate în românește. Evoluția aceasta a fost identică la toate neamurile, căci nu poate fi altfel. Ar fi nonsens. O singură deosebire. Evoluția s'a început la nemți, la francezi, la englezi mai de mult, până când noi orbecăiam prin întuneric.

Să fim bine înțeleși. Diferitele categorii de oameni, diversele clase sociale vor avea, de cele mai multe ori, diferite gusturi pentru spectacole. După cum nu-l vei încălzi pe un măturaș de stradă — afară de cazul, când zace în el germele unui scriitor de talia lui Gorkiy — să guste cu *adevărată* plăcere estetică pe Hamlet, întocmai așa nu vei cere dela un țaran să se entusiasmeze de dramele lui Ibsen sau Maeterlinck. Cât va trăi lumea vor exista oameni, cari vor holba ochii la măscărici din târgurile de țară și nu vor simți altă trebuință sufletească mai mare de elevare. Gradul cultural al unui neam se va măsura însă după micimea procentelor acestor oameni, cari găsesc destulă satisfacție spirituală în reprezentațiile astea de bălci. Idealul ar fi ca toți, cu mic cu mare, să ne entusiasmeze de tragediile și comediile clasice. E ideal fiindcă nu se poate realiza nici când. Altfel n'ar mai fi ideal.

Din constatarea aceasta reiese evident, că vor trebui să aibă diferitele clase sociale unele asă-

mănări, dar și unele deosebiri — mari deosebiri — în privința nivelului spectacolelor.

Mergem și mai departe. Chiar una și aceeași clasă socială va avea diferite forme de manifestare. Unora le place tragedia clasică, altora comedia moleriană, unora frazele patetice, altora glumele de spirit, naturale.

Constatarea acestora par foarte simple și naturale. A trebuit să le facem, ca să tragem concluzii din ele, fiindcă vedem o umbră de rezistență, ce s'ar putea naște, dacă nu le-am fi motivat astfel.

POEZII POPORALE.

Alelei, amar de mine,
Frățioare Constantine!
Rele sunt frigurile,
Mai rele-s dragostile!
Frigurile te răcesc,
Dragostile te amesc.
Și te-aprind, te scot din minte
Și te-ajung cu dor fierbinte.

Vai de mine, ce păcat!
Ele că m'au fermecat,
Și'n trei zile m'au uscat,

Cine suferă?

De stomac, de constipație, de lipsă de poftă de mâncare?

Acela să facă experiență cu apa amară naturală **HORGONY** recomandată de mai multe sute de medici. Înainte de dejun dacă se ia o jumătate de pahar din apa amară **HORGONY** după una până în două ore își face efectul dorit, și revine pofta de mâncare și starea bună generală. — Apa naturală **HORGONY** nu are gust rău și nu provoacă nici un gust neplăcut. Se poate căpăta în toate prăvăliile cu ape minerale, în băcăni și farmacii. La târgululă să se ceară lămuriți apa amară naturală **HORGONY**.

Proprietar: Loser János, Budapest.

Comisia pentru încheierea socotelilor: Anton Bauer.

Precum se vede au fost realeși toți deputații croați, cari demisionaseră.

Despre ținuta lor scriem la alt loc al ziarului nostru.

Interpelările.

Markos Gyula interpelează pe ministrul de culte și instrucțiune publică referitor la profesorul universitar **Pikler Gyula**, care de vre o 20 de ani răspândește învățăturile sale greșite printre ascultători, excelând mai în urmă la congresul dela Pécs cu nepatriotism și antireligionism. Intreabă pe ministrul cum va pune capăt acestui abuz regretabil?

Polit Mihail interpelează pe ministrul președinte în chestia situației din Peninsula Balcanică în legătură cu nota din Rusia și monarhia noastră referitoare la referințele balcanice, arătând, că nota între Izvolski și Aehrenthal înseamnă desavantaj atât pentru Ungaria, cât și pentru Austria. Intreabă pe ministrul în ce formă a valorizat influința Ungariei, pe care i-o asigură legea la conducerea monarhiei și că este aplicat guvernul ungar, să uzeze de dreptul său și să stăruiască, ca în Macedonia să se introducă raporturi stabile în urma împărțirii teritoriale între popoarele de acolo, și în special între bulgari, sârbi și greci și mai ales ca la reformele iustitiabile planuite să se ia în considerare aplicarea limbii naționale a respectivelor popoare? Este aplicat guvernul ungar, să influențeze ca să se șteargă punerea în fiară din Bosnia și Herțegovina, care servește ca pedeapsă generală și în special ca pedeapsă a zărilor judecați.

Lorkovici Ivan interpelează croățește pe ministrul croat în chestia iunctimului, care există între Ungaria și Croația referitor la reforma dreptului de alegere.

Bozoky Árpád interpelează pe ministrul președinte în chestia împrejurării, că în comisii sunt aleși ca membri deputați croați, cari nu știu ungurește. Nici Popovici, care e ales notar al camerei, nu știe ungurește atât de bine, ca să poată lua un proces verbal în limba maghiară.

Răspuns nu s'a dat nici unei interpelări.

Procesul verbal, având să se trimeată imediat la casa magnaților, pentru a se putea alege membri în comisia cvotei, se verifică deja în ședința aceasta. Cu aceasta se ridică ședința.

Săraci și bogați, urmați pilda binevoitorilor vostri!

În nrul trecut poporal al »Tribunei« am fost zis că pe milioanele de suflete ajunse la sărăcie, cei dela putere nu le mai iau nici într'o socotintă, croind pe spinarea lor dări peste dări, una mai nouă decât a ta.

D'apoi asta i frățietate și dreptate? Asta-i libertatea cuvântului, când libertatea nu e alta, decât o lucrare izvorită cu înțelepciune din mintea sănătoasă, care apoi nici când nu poate fi ținută, ci numai mijloc pentru câștigarea bunurilor sufletești, pe cari de a le călca în picioare nime nu are drept. Iar dreptatea omenească în ce altă avem a o căuta, decât în cuprinderea și în puterea minții, o formă fiind îndreptătit și săracul și bogatul, ca cetățeni, înaintea legii.

Două cuvinte au făcut nefericit neamul omenească, acestea sunt cuvintele: »Sărac și bogat«. Și până când aceste două cuvinte nu și vor pierde însemnătatea lor, până atunci fericire pe acest pământ nu va fi; deși aceea o știm și o vedem, că pământul în lungul și în latul său e plin de feluri de izvoară de ale bucuriei și fericirii. Căci Dumnezeu pentru aceea a făcut pământul ca în el să încapă toate zidirile, iar miile de binefaceri ale Sale, Dumnezeu le a ascuns în pământ, ca întreagă lume cuprinsă de bucurie și fericire cântări de mulțumită să cânte lui Dumnezeu.

Și dacă căutăm la dobitoacele câmpului și la pasările cerului, peste toate strălucește bucurie, așa încât, dacă gândim la toate astea, ochii ni-se umple cu lacrimi de bucurie.

Și cât e de potrivnică privirea, dacă din lumea dobitoacelor și a pasărilor trecem la zidirea omenească făcută după chipul lui Dumnezeu. Aici nu mai auzim sunetul bucuriei și al fericirii, căci aici nu vedem numai fețe posomorâte, atingându-le neplăcut urechile foamea și sărăcia, cari cuprind mii și milioane de suflete amărâte din toate laturile.

D'apoi dreptate e asta, când milioane de săraci trebuie să iee lumea în cap, să tragă în năcazurile lumesti, iar domniile cei mari să și facă raiu pe pământ, când Dumnezeu toată lumea o a dat în biruința omului?!

Dreptate e asta, că domniile cei mari dela putere numai jugul amărăciunii îi pun în grumazul celui sărac, în coliba căruia nu aflăm, decât numai nefericire, a căruia îmbrăcăminte e slabă și învechită, așa e apoi mâncarea, căci pâinea, pe care cu multă trudă o câștigă, abia o mănăcă de slabă, iar fertura le este fără sațiu?! Așa, că nu-i!

Și pe când săracul trebuie să lucreze zi și noapte ca să poată trăi cu cumpăt de pe o zi pe alta, pe atunci domniile cei mari risipesc atâta ban în câteva ceasuri, de le-ar fi destul la sute de familii peste an, trăind cu cumpăt!

Bucurie, bucurie vorbă frumoasă 'n pustie!

Cum poate fi, că pe lângă atâta binecuvântare a omului dela Dumnezeu să fie pe pământ atâția săraci, lipsiți, nenorociți și nefericiți? Căci doar omenimea nu s'a sporit întru atâta ca din darurile firei să nu ajungă destul pe seama fiecărui om? Nu! căci să fie cu mii de milioane de ori mai mulți oameni pe pământ, pământul în lungul și în latul său e așa de mare, încât fiecăruia i-s'ar ajunge, și fiecare ar putea fi fericit și îndestulit, numai dacă cuvintele sărac și bogat s'ar șterge de pe pământ, și toți oamenii s'ar prive pe sine de făpturi alui Dumnezeu, iar ca făpturi să lucreze pentru binele obștesc.

Ce fericită poate fi o țară, care își are conducătorii ei; ce fericit e poporul și neamul acela a căreia învățați lucră pentru luminarea atâtor mii de suflete, zăcute în întunecime și cu începutul se apropie de lumină, din care odată trebuie să resară dreptatea; căci iacă zicala scripturei: »adevărul din pământ a răsărit și dreptatea din ceriu provine«!

Ascultați, săraci și bogați, sfaturile bărbatilor vostri luminați, cari își lasă pentru voi casă, masă, muierie, prunci și liniștea ce o au în familia lor și se luptă pentru binele vostru, răbdând unii chiar și închisoare pentru voi; iar alții sunt siliți a-și părăsi țara și vatra dulce părintească.

Dați dovadă, că sunteți fii strămoșilor vostri, despre cari cămoșile și munții, pădurile și isvoarele noastre au fost mărunții, că poporul nostru, neamul românesc, a fost, este, și va fi credincios și ascultător sfaturilor, povețelor mai marilor lor, cari le voiesc binele și luptă pentru limba lor!

Primiți lumina dela conducătorii vostri, până este cine să vi-o dea, căci, durere, dintre voi mulți sunt de aceia, cari numai așa li priviți și sunteți cu ai vostri conducători și binefăcători, — cari se luptă pentru voi, — cum e omul cu inima lui. Căci și omul e cu inima lui așa, că până când bate, lucră regulat și e sănătoasă, până atunci nici nu știe, că este; dacă însă se îmbolnăvește inima, numai atunci simțește și omul, că fără de ea nu poate fi.

Așa nu poate fi nici bogatul fără de sărac, dar nici săracul fără bogat, printre brezdele căruia cu sutele asud oamenii săraci. Dar apoi aștia toți cum vor putea fi fără de binefăcătorii lor, când e vorbă de luminarea lor ca de biserică, limbă

M'au uscat, m'au vestejit
Ca stejarul înfrunzit,
Când de brumă e atins
Sau de mare foc cuprins.

Alei dragă frățioare,
Mă trec ca roua din floare,
Și ca spuma de pe mare
Când le soarbe mândrul soare.
Fă-mi o groapă la răcoare!
Că inima rău mă doare.

Culese de *D. Bedelean*, inv.

Păcurar, cu oi băluțe,
Căpătat-ț'ai draguțe?
De nu-ți vei fi căpătat
Hai la noi în Lupșa 'n sat,
Hai că badea m'a lăsat.

Lelea mea din Lupșa sat
Bine stă la sărutat.

Somnu-mi cum aș dormi
În brațele mândrușii,
Pe suman păcurăresc
În brațele cu-i gândesc.

Cu bărbatul beutor
Nu-i face pâine 'n cuptor
Fără mămăligă 'n oală
Și-i mânca-o ș'acea goală.

De n'ar fi ochi și sprâncene
De păcate nu m'aș teme

Dorul mândrii de n'ar fi
M'aș culcă, m'aș odihni
Dar zău dorul mândrii este
Noaptea din somn mă trezește.

De când noi ne-am îndrăgit
Dușmanii ne au îngrădit
Nu cu gardul de nuiele
Numai cu cuvinte rele.
Dare-ar Dumnezeu un vânt
Să dea gardul la pământ,
Numai parii să-i rămâie
Dușmanilor de tămâie.

Dragu-mi câmpul cu flori
Și mândra cu cingători.

Vai de mine mult dor duc
Numai seara când mă culc.
Dimineața când mă scol
Când văd așternutul gol.
Mă lovesc fiori să mor,
În tot trupul mă 'nfior,
Din brâu până 'n subsuori
Într'o zi de nouă ori.

Nu fi mândră supărată
Că de min' nu ești lăsată.
Ești lăsată două luni
Pân' să pierd cele minciuni.

Tune dracu 'n voi neveste,
Qură ca la voi nu este.

De cât cu urât în casă
Mai bine cu boală 'n oase,
Din boală popa mă scoate,
Dar de urât nu mă poate.

Sus e dealul Mărgăii
Da-i mai sus dorul mândrii
Că pe deal te poți sui,
Dar de dor nu poți muri.
Că de dor nimeni nu moare
Numai se uscă 'n picioare
Ca peștele 'n murătoare.

Vai de mine ce să fac
Că mi a dat dorul de cap
Nevestele foarte-mi plac
Și fetele moarte-mi fac.

De-ar fi pușca de tocană
Maș face și eu cătană,
Sabia de crastavete
Și compania de fete.

Foae verde ca earba
Frumoasă peană-i dragostea
Că ea crește 'n vâf de munte
Pentru voinicii de frunte.
Că ea crește prin vâlcele
Pentru fete frumoșele.

Mândră puiculița mea
Aș veni la casa ta,
De nu ar fi maică-ta,

și datinile strămoșești, să nu se lapede?! Neajunsurile dintre bogat și sărac se vor șterge, dacă veți urmări pilda conducătorilor voștri, căci aceea vreme va veni, când legea lui Hristos, precum El a vestit-o, va fi îmbrășată cu dragoste de către toată suflarea omenească, când apoi nu va fi nici sărac nici bogat, ci toți vor avea o țintă și vor lupta pentru fericirea și binele obștesc, când apoi va trebui să cunoască și omul, că: »Cine nu are biserica de Mamă, nu-l poate avea nici pe Dumnezeu de Tată«.

Alexandru Vașiadi,
paroh.

Din Bihor.

Fărădelegile se țin lanț.

De când D-zeu prea sfântul, ca o pacoste dat-a, ca strigătul românului din aceste părți, să fie strigătul răgușit de: »trăiască 48« peste bietul român răsare, nu soarele blând, aducător de căldură mângâietoare al unei zile de pace, ci soarele unor grele vremuri, amărâte și otrăvite prin suferirea multor fărădelegi. Pusu-ș-au de gând adică, cei aleși prin strigătul pomenit, ca ori ce lege, ori ce drept nealcătuit după plăcerea și gustul Măriei lor, în picioare să fie strivit și de toți nesocotit.

Și care ar fi oare această lege? Care alta decât urgisita lege poreclită a naționalităților pentru fărâmuririle de drept ce cuprinde într-o socotă încâtva și naționalitățile. Deci pusu-s-au pe lucru într'aceasta directivă în țara Bihorului.

Ne aducem aminte încă de adunarea impozantă de protestare a beiușenilor contra proiectului legii școlare alui Apponyi, și n'am uitat nici aceea cum vestiții Tărcăieni la îndemnul și sub scutul celor dela putere, încercat-au a face gălăgie și inscenă bătaie, și când conducătorii adunării au agrăit pe trimisul a păzi buna rânduială — renumitul fibirău dela Cefa, Markovics, — să nu îngăduie pe Tărcăieni a turbura ordinea, Măria Sa dl fibirău în loc de a păzi legea, în cunoștința puterii de care dispunea — droaia de jandarmi — în loc de a delătura pe Tărcăieni, a dizolvat adunarea.

Știu cum beiușenii făcut-au arătare contra acestei volnicii și fărădelegi, și cum toți românii erau în așteptare, că oare nu se va adevări zicala românului »corb la corb nu scoate ochii«. Și după așteptare de jumătate de an, a urmat acum judecata. Este adevărată zicala! Pentru săvârșirea acestei fărădelegi este absolvat de orice fel de urmărire.

Am cam dat noi cu socoteala, că rezultatul acestei arătări va fi: drept mântuire, ne-am alintat însă cu nădejdea, că cel puțin, de acum înainte nu va nesocoti sfîntenia legii. Dar de unde? Nu doar pentru aceea e ales de solgăbirău. Vrea să se arete vrednic de această slujbă. Și nu ne-a fost dată, ca multă vreme să visăm o îmbunătățire și îndreptare, realitatea ne-a spart pânza visului, și a văzut ghiață rece... și oase goale...

Dar să vedem realitatea.

Intr'una din zilele trecute, faimosul protopretore Markovici împreună cu inspectorul reg. a ieșit în comuna noastră Marțihaz, unde la dorința marelui proprietar de acolo, groful Zsilinszky, au început zidirea unei școli de stat, deși școala noastră confesională este pe deplin de ajuns, pentru a primi în sinul ei pe cei obligați la școală. În zădar, dorința grofului e mare, e poruncă chiar! Școala de stat vrând nevrând se face. Dar este o piedecă: Valahii nici că vreau să audă de școala de stat, ci trimit și mai departe pruncii tot la coliba cea de școală confesională. Ei, apoi asta nu merge, trebuie jucați puțin valahii aceia blăstămați, să nu mai cuteze a trimite pruncii decât la școala de stat.

Gândit și făcut! Ajunși în sat, citează la casa satului pe birăul și pe preot, cari sosind le spune că are să ia protocol cu dânșii. Noroc, că preotul a avut atâta bărbăție, de i-a spus că n'are nimic cu el decât numai autoritățile superioare bisericesti și așa n'a dat nimic la protocol. A luat însă cu judele în felul următor:

1. E drept, că la provocarea preotului

ai avizat prin dubă începerea anului școlar la școala confesională?

2. E drept, că ai grăit către poporeni să-și trimită pruncii la școala confesională, că dacă românii vor susține școala confesională, nu vor suporta nici un fel de spese pentru cealaltă școală?

3. E drept, că la rugarea preotului, ai dat poruncă »kișbirăului« — plăieșului — să convoace la ședință membrii comitetului parohial?

4. E drept, că nu sprijinești școala de stat? Și lucru nemai pomenit înaintea dlui Markovici, că înaintea lui ca fibirăul cercului, obraznicul de jude a avut curajul să răspundă la toate, că: e drept.

Pentru de a pedepsi această crimă a judei înainte de toate, momentan l'a suspendat, făgăduindu-i și o cercetare strașnică, apoi isprăvind astfel cu birăul, a dat poporenilor adunați următoarele porunci.

a) Este strict oprit, a se mai întruni membrii comitetului în ședință, fără permisiunea protopretorelui.

b) Toți ceice nu-și vor trimite pruncii la școala de stat, nu vor mai primi pământ în parte dela dl Zsilinszky.

c) Ceice își vor trimite pruncii la școala de stat, vor fi absolvați de a plăti salariul învățătorului confesional.

d) Și în sfârșit făgăduiește tuturor cari n'ar sprijini școala de stat cercetare strașnică.

Nu trebuie comentat, căci toate acestea s'au întâmplat într'un stat a cărui egidă este: drept, lege, și dreptate, de către un oficiant, anume pus pentru a păzi el însuși și a face să păzească și alții: »dreptul, legea și dreptatea«.

Și mai zică cineva, că acest oficiant nu este vrednic de a intra în casa comitatului, ba da! vrednic de casa...

»Ououssque tandem abutere?...«

Săcătatanul.

Din România.

Deschiderea Sinodului. Vineri la orele 10 dim. se va deschide Sinodul.

La redeschidere va lua parte și dl Haret, ministrul cultelor și instrucțiunii publice.

Jandarmeria rurală e în ajun de a fi reorganizată. Acest corp va fi trecut sub administrația și controlul ministerului de războiu, care-l va organiza curat militarmente. Toți jandarmii rurali vor fi pe viitor numai călări. Ofițerii de jandarmi superiori se vor recruta numai din cadrele ofițerilor în activitate, cei de rezervă pierzând acest drept.

Procesul lui Zarioiu. Alaltăieri s'a terminat în fața curții cu jurați din București desbaterile procesului lui Zarioiu, atentatul la viața dlui Miclescu. Au vorbit dinii advocați Brezeanu și Panu din partea dlui Miclescu. Ambii au arătat, că directorul căilor ferate este un om drept, care are o mare dragoste pentru funcționarii săi și crima, săvârșită cu premeditare, nu are absolut nici o scuză. Dl procuror Budișteanu și-a dezvoltat rechizitorul, stabilind intenția de a omori a lui Zarioiu. D-sa cere un verdict de condamnare. Din partea apărării a vorbit dl avocat Policrat, care a arătat că fapta lui Zarioiu nu e o crimă atroce, ci un fapt nesocotit. D-sa crede că statul ar trebui să aibă mai multe sollicitudini pentru muncitorii săi, și atunci se vor evita fapte ca a lui Zarioiu. Zarioiu n'a precugetat crima; revolverul l-a cumpărat pentru a și pune capăt zilelor. Făcând apel la sentimentul de umanitate al juraților, cere achitarea. Președintele face apoi rezumatul desbaterilor. La orele 6 și jum.

Că-i cu inima cam rea,
Și nu mai poate vedea.

Bădiță dragostea mea
Răsărit-au flori din ea,
In grădina maică-ta.
Foae verde de malin
Să nu ne mai despărțim
Maică-ta-i muere rea
Ruptu mi-a florica,
Și cu ea inima mea
Să nu te mai pot vedea.

Arieș cu apă lină
Spune-i bădiții să vină
Că măicuța nu mă lasă
Pentru el să ies din casă.

Bade de când ne iubim
Nu am zi fără suspin.
Satu întreg ne vorbește
Și măicuța mă urește,
Dar vorbească lumea 'ntreagă
Numai ție să-ți fiu dragă.

Știi tu bade ce mi-ai spus
Aseară colea din sus,
Tu mi-ai spus o vorbă mare
Că maică-ta noră n'are,
Și tu ai dorit așa
Să viu nor' la maică-ta,
Ba să fiu nevasta ta.

Fetele din Lupșa sat
Pus au floare de Bănat,
Să vrăjească foarte rău
Să mă lase badea meu,
Să vrăjească cum or vrea
Badea tot nu m'a lăsa,
Că-s tinără și frumoasă
Și bădiții drăgostoasă.

De-ar fi moartea ca mândra
M'aș lăsa de m'ar mânca,
Dar moartea-i ca Constantin
S'o vadă focul viin.

Pe din jos de Orăștie
Vin doi frați din cătanie
Năcăjiți de a lor moșie,
Zice-un frate către frate:
Pune-ți frate mâna 'n șele
Să tragem una de jale,
Că de când am cătănit
Și părinții ne-au murit,
Jugul în cuiu a 'nfrunzit,
Plugul jos a putrezit,
Boii-n grajd au cinpănit.

Tot de aceștia mi-au plăcut
Cu cizme și cu căput,
Tot de aceștia mi-au fost dragi;
Cu cizme și cu nădragi,

Jurații se retrag în camera de chibzuire și după o deliberare de un sfert de oră, aduc un verdict afirmativ, dar cu circumstanțe ușurătoare. Jurații au exclus și premeditarea crimei. În baza acestui verdict, curtea a condamnat pe Zarioiu la un an închisoare.

DI Vintilă Brătianu, primarul capitalei, a donat suma de 806 lei, salariul său pe luna Sept. în folosul cantinelor școlare din București.

În anul trecut au funcționat 12 cantine școlare în capitală. În anul acesta se vor mai înființa încă două, astfel că vor funcționa în total 14 cantine mai cu seamă în părțile marginase ale orașului.

S'au luat măsuri ca aceste cantine, al căror folos nu mai e discutat, să înceapă a funcționa dela 1 Noemvrie.

Ma Sa Regele a trimis următoarea telegramă de mulțumire prin dl comandor Grațoski, dlui Șt. Shleanu, președintele congresului de științe, ce s'a ținut la Iași:

»Conform unui înalt ordin, am onoarea de a vă trimite mulțumirile M. Sa Regelui pentru urările ce l-le-ați făcut«.

Comisiunea parlamentară pentru studiarea reformelor în chestia țărănească, se va întruni probabil Lunea viitoare.

Deoarece starea dlui ministru Em. Costinescu, ministru de finanțe este cât se poate de satisfăcătoare, e probabil că până atunci d-sa va putea veni în București și va lua parte la lucrările comisiunii.

Al doilea congres al absolvenților școlilor de agricultură se va ține în zilele de 14, 15 și 16 Oct. sub președinția de onoare a dlui P. S. Aurelian la Ateneul Român.

La acest congres pot lua parte toți absolvenții școlilor de agricultură de ori ce grad, precum și administratorii, preoții, învățătorii, capi de obști sătești, președinții de bănci populare, arendașii, proprietarii, silvicultorii, etc.

Președintele activ al congresului, dl S. Radian, a obținut aprobarea unei permisii de 4 zile pentru toți funcționarii statului din categoriile de mai sus.

De pe domeniile Coroanei. În Septemvrie dl Ioan Kalinderu a inspectat domeniile coroanei Mălini și Borca din jud. Suceava.

Ca de obicei d-sa a vizitat și bisericile, școlile și băncile populare, interesându-se de starea lor și luând mai multe măsuri pentru dezvoltarea lor.

Învățătorii din Malini, Drăceni, Găinești și Văleni, tocmai întocmiseră o expozițiune a produselor grădinilor școlare, care s'a deschis în prezența dlui I. Kalinderu și a unui mare număr de săteni.

Solemnitățile s'a deschis cu »Imnul Regal« cântat de levi și ascultat de toți cu respect. S'a cântat apoi »Iată ziua de seibare«, tot de corul școlar, după care dl învățator al școlii din Mălini a ținut o conferință, despre grădinile de legume și folosul îngrășămintelor, aducând totodată călduroase mulțumiri administrației Domeniului Coroanei, pentru ajutorul moral și material ce dă școlilor și întregii populațiuni.

Domnul Kalinderu mulțumește corpului didactic pentru bunele lor sentimente și concursul ce i dă la realizarea scopului, de a vedea pe țărânul român cât mai fericit și într-o situațiune satisfăcătoare. Vorbește apoi sătenilor despre hrăn, despre igienă și despre alcoolism, sfătuindu-i să se hrănească și să se îngrijească mai bine, sau să pună bani la păstrare, decât să-i arunce pe băutură care le ruinează sănătatea.

La urmă termină îndemnând locuitorii să asculte de poveștile preoților și învățătorilor și a celor ce le voesc binele.

S'au mai executat câteva recitări și dansuri naționale de către elevi și apoi au vizitat cu toții expoziția care cuprindea tot felul de zarzavat și semințe. La sfârșit dl Kalinderu a împărțit elevilor diferite instrumente agricole și cărți, iar învățătorilor premiile în bani, prevăzute de regula-

mentul înormit acum câțiva ani, de administrația domeniului, pentru asemenea concursuri.

Într-una din zile, dl Kalinderu a mai vizitat mănăstirea Slatina, pentru a vedea în calitate de președinte al comisiunii monumentelor istorice, lucrările de restaurare ce i-s'au adus.

Din străinătate.

Moartea fratelui reginei Elisabeta a României. Neuwied, 9 Octomvrie. — Principele Wilhelm de Wied, fratele reginei Elisabeta, fost președinte al camerei seniorilor în Prusia, a murit aci după amiazi.

Principele Wilhelm Adolf Maximilian de Wied, fratele reginei Elisabeta a României s'a născut la Neuwied în 22 August 1845.

Principele Wilhelm de Wied a fost doctor în filosofie, președintele Camerei seniorilor din Prusia, general de infanterie în suita împăratului în reg. 4. »Regina Augusta Prusiană«, membru în consiliul colonial, membru al ordinului Ioaniților și cavaler al ordinului negru.

Prințul Wilhelm de Wied s'a căsătorit în 1871 cu principesa Maria a Olandei, născută în 1841 și a avut 5 copii, anume: principele moștenitor Wilhelm Friederich, principele Wilhelm, principele Victor, principesa Wilhelmina Luisa și principesa Elisabeta.

Guvernul german a hotărât să prezinte Reichstagului un proiect prin care introduce în Germania monopolul spiritului.

Fabricanții de spirit fiind cartelați, guvernul va trata pur și simplu cu acest cartel și luându-i locul, monopolizarea va fi realizată.

Guvernul așteaptă dela acest monopol un venit de 80 milioane mărci.

NOUȚĂȚI.

ARAD, 24 Octomvrie. n. 1907.

— **Ziarele din România, între cari în primul rând »L'Indépendance Roumaine«**, înregistrând moartea principelui Wilhelm de Wied, fratele M. Sale Reginei României, scriu cu multă jale despre marele decedat, un călduros prieten și apărător al poporului român, și adresează cuvinte de mângâiere îndureratei sore, buna regină a României.

Românii din toate părțile se asociază do-luii ce a încercat pe augustii suverani ai României.

— **Alegerile de azi** sunt obiect de preocupare a ziarelor locale din loc. Până ce »Aradi Közlöny« scrie un articol obiectiv, arătând că opoziția în orice corporație este un mijloc de folositor control, până atunci »Arad és Vidéke« se năpustește asupra »Tribunei« și a deputaților români. Pe noi ne ceartă pentru că și la comitat vestim luptă națională și punem candidați naționaliști, iar despre deputați spune că fac meșteșug de speculă din luptele — naționale.

Mult cinizm este în redacția inspirată de apotecarul Avarfi. Cum adevărat: noi, care suntem ieșiți din mijlocul poporului și avem acolo părinți și frați — speculăm poporul, iar cei cari vor bine satelor românești ar fi notarii, veniți acolo din nu se știe care colț al țării, ori alți slujbași, cari deși trag plată grasă, dar nici măcar limba poporului nu o știu?!
Se laudă de altfel că în alegerile acestea are să învingă — ungurismul, căci ungurii

țin ca fierul d'olaltă și asta-i deja jumătate învingere.

Se poate să fie și sate române — și desigur vor fi și acum — în care românii să nu se fi deșteptat încă ci să se lase târâți de trașii-împinșii corteși ai stăpânirii... Românii se deșteaptă însă, zi cu zi și fi-vor alegeri, când în satele românești nici cu ocheanul nu o să mai descoperi candidat străin!

De chestia repausului de Duminică și a vinderii alcoolului, precum a declarat ministrul Andrássy ieri înaintea unei deputațiuni, guvernul se preocupă serios și intențiv. Guvernul va sistematiza uniform pentru întreaga țară cum are să se observe odihna de Duminică și cum are să se vândă și să nu se vândă Duminică beuturile spirtoase.

— **O comună românească prefăcută în cenușe.** Din Sighetul Marmăției se anunță că Luni a izbucnit un înfricoșat incendiu în comuna Borșa, care în timp de mai multe oare a prefăcut în cenușă 250 case, împreună cu edificiile laterale, în cari erau strânse fructele câmpului. Intre edificiile pustiite de foc sunt și biserica, școala, casa comunală și farmacia. Pagubele se urcă la 2 milioane coroane. Pașini gospodari și au asigurat casele, iar focul năpraznic, pe lângă încordările cele mai uriașe din partea locuitorilor și pompierilor, n'a putut fi localizat din cauza lipsei de apă și a secetei complete. Fișpanul comitatului a încunoștințat imediat ministerul de interne despre această grozavă catastrofă, care a adus sute de familii la sapă de lemn, cerând grabnice ajutoare. Intre primii cari au venit în ajutor bieților oameni, e viceșpanul Sandor, care a dăruit pentru cei nenorociți suma de 1000 cor., scrie »Gazeta«.

— **D'ale lui Apponyi.** »Népszava« scrie: »Noua lege școlară este fatul lui Apponyi. Poate fi mândru de ea: îi seamănă. Nici cu lumina să fi căutat, nu găsea legea asta un tată mai bun și dacă odată se va desăvârși din viață, merită să fie înmormântată în cripta familiei Apponyi. Până când este însă în viață, las să sâcâie și nefericească pe naționalități, după cum dovedește și cazul de mai la vale. Spune apoi cum în atlasul geografic destinat școlilor pe unguri îi arată în chipuri frumoase: »Fața li-e umflată de traiu bun. Gâtul li-e gros. Așa sunt ungurii. Iată însă celalalt chip: Slovaci. Două figuri nefericite, din fundul văilor uitate de Dumnezeu. În gură au pipă. În mână sticla cu rachiu. Și sunt murdări, slabi, beți, stupizi. Așa-s slovacii. Oare așa e? Și se cuvine asta? Cași când ar vrea să zică: — Vedeți copii, ce neam brav sunt ungurii și ce urâți și murdari sunt slovacii. Urâți-i și scuipați-i, iar de ungunri fiți mândri. Și voi copii slovaci scuipați pe neamul vostru!

»Știe ministrul că asta e minciună urâtă? Putem să arătăm unguri dela Seghedin, în cât să se sperie de ei. Beți de pe puste, cari în fiecare Duminică, scot briceagul. Bărbați mărunți și slabi din Tâpé, cari nici doi la olaltă nu pot ridica un sac. Ori putem arăta pe neașul unguir Rózsa Sándor ori pe Jäger Mari (otrăvitoarea) unguroaică neașe dela Vása-hely. Pentru caracterizarea nației maghiare crezi că ar fi destul atâtă, de ministru? Căci dacă doi slovaci sunt destui pentru caracterizarea nației slovace, pentru studiarea unguirilor de asemeni sunt destui bețarii, otrăvitoarele bălăușii și bețarii!
Din parte ne n'avem de adăngat. »Népszava« îl spală bine pe Apponyi și întreaga lui școală detestabilă.

— **Din partidul kossuthist** a mai repășit dr. Pilyás István, deputatul Crășăului. Printre disidenți se mai amintesc și Haviar, Gyarmathy și Toroczky.

— **O bandă de hoți în comitatul Sibiiului.** Se scrie din Sibiiu că de mai multe zile locuitorii din comitatul Sibiiului sunt foarte înfricați din pricina furturilor îndrăznețe ale unei bande de hoți. Geandarmaria din Sassebeș, după multe încercări a prins pe conducătorul acestei

Cel dintâi atelier de pietre monumentale aranjat cu putere electrică.

Gerstenbrein Tamás

măstru de monumente și pietre de cimitir.

Fabricație proprie din marmoră, granit, seynit, labrador etc., din pietre de mormânt magazina se află în Kolozsvár, Ferencz József-ut 25.

Cancelaria și magazinul central: **Kolozsvár, Dézsma-u. nr. 21.** Telefon 662.

Filiale: Nagyvárad, Nagyzeben, Déva și Bánpatyk.

bande; el se numește Ströjer Rudolf și e de 21 de ani. Pe călalții tovarăși ai lui, cari până acum au comis spărturi în cinci-spre zece comune, îi urmărește jandarmeria.

— **Logodnă.** D-șoara Eugenia Degan (Vețel) și dl Augustin Pop Bocia (Bucova) sunt fidanțați. Li felicităm.

— «**Lupta**» scrie că dl Lucian Bolcaș, redactor la ziarul »Lupta«, și-a sărbăt Duminecă la Bistrița logodna cu d-șoara Elena Domide, simpatica fiică a protopopului Domide. Adresăm tinerilor fidanțați și familiilor călduroase felicitări.

— **Principesa Monica.** Se telegrafiază din Lipsca: Ziarul »Leipziger Neueste Nachrichten« aduce următoarea știre: Pertractările între d-na Toselli și curtea saxonă pentru predarea principesei Pia Monica erau deja încheiate în sensul ca la finea acestei luni o vor preda persoanei de încredere a curții saxone. După înțelegerile între cele două părți, d-na Toselli putea să o țină pe fiică-sa la dânsa un timp anumit în fiecare an și apanajul l'ar fi căpătat și mai departe de la curte. Când însă chestia a ajuns la subscrierea contractului, d-na Toselli a declarat, că nu voește să știe nimic de acest contract și nu-și predă copilul curții saxone.

— **D-șoara Cella Delavrancea,** mare artistă. Simfonia Nr. 2 în re maior de Haydn, cu inspiratul și visătorul său Andante cantabile, cu săltărețul Menuet și atât de spontanul Allegro a deschis Marți sub direcția dlui D. Dinicu, seria din ast an a concertelor simfonice, organizată de Orchestra ministerului instrucțiunii publice din București.

Sărbătoarea a fost îndoită căci în același timp apărea pentru întâia oară înaintea publicului Capitalei d-ra Cella Delavrancea, fiica scriitorului de frunte, dl Barbu Delavrancea.

Pianul, prin puterea lui de a da sinteza completă a unei inspirații muzicale, pare a trece azi printr-o perioadă care prepară o renaștere, sau mai bine zis o sănătoasă reînnoire la trecut, la clasicism. Precum în arta cântului se încearcă o revenire la bel canto, tot astfel în arta pianului se încearcă o desrobire a poeziei din vălmăș-gul tehnicii tumultuoase... »Virtuositatea« a ucis în bună parte și inspirația și caracterul compozițiilor clasice. Se execută mai bine Liszt, dar nu se mai »cântă«, nu se mai »zice« Beethoven, Mozart sau Chopin cum trebuie cântate.

D-ra Cella Delavrancea scrie — »Adevărul« și prin școală și prin temperament se alipește pianistilor artiști, nu pianistilor executanți. Mai puțin o preocupă forța de sonoritate, cât cugetarea poetică închisă într-o măsură din »Appassionata« lui Beethoven. Sonata aceasta a fost cântată de tână pianistă cu o mare finețe de simțire și o remarcabilă finețe pentru amănuntele și nuanțele acestui giuvaer muzical.

Despre această fericită înclinare a temperamentului său, d-ra Delavrancea a dat dovadă și în fermecătoarea baladă în sol minor de Chopin. Cum că dispune de forța tehnică necesară, care de altfel crește an cu an, d-sa a avut ocazie să arate prin »Studiile simfonice« de Schumann pe cari le-a cântat cu o îndemănare și un elan cari au deslănțuit frunțuroase aclamațiuni.

A fost o vie plăcere pentru toată lumea cunoștința acestei tinere și foarte interesante personalități. Publicul i a presărat multe flori pe calea care i stă de-acum înainte larg deschisă...

Orchestra a mai oferit interesantul fragment simfonic din »Parsifal« de Wagner, în care »grădina vrăjită« și »florile animate« sunt descrise cu o bogăție de ingenioase invențiuni instrumentale.

Uvertura din Sakuntala de Goldmark — care sper că se va mai repeta — a fost un farmec pentru suflet și auz. Câtă melodie și ce strălucită dezvoltare și creștere în această lucrare plină de dramatism! Pe când, fragmente din »Regina Sabba«, din »Merlin« și »Heimchen am Heerd«? Goldmark merită să fie mai bine cunoscut la noi.

— **Procesul Harden-Moltke.** Ieri s'a început pertractarea senzaționalului proces dintre Harden, redactorul ziarului »Zukunft« și Moltke, marele măiestru al grajdurilor la curtea din Berlin. Harden adică a scris în ziarul său mai multe articole, în care îl acuză pe Moltke cu relațiuni de homosexualitate avute cu prințul Eulenburg, fost ambasador al Germaniei la Viena. În timpul lor destăinuirile acestea au produs mare senzație

în lumea politică. Față cu procesul acesta se arată un mare interes din partea publicului berlinez.

— **La Casa Națională! Duminecă la 8 ore seara** se va aduna multă lume la Casa Națională: inteligenți, meseriași și țărani.

Dl învățător **Ioan Vancu va ținea o preafrumoasă conferință** de interes general, iar **corul mixt, sub conducerea dlui învățător Nicolae Ștefu,** va cânta mai multe cântări.

— **Ziua nașterii împărătesei.** Se telegrafiază din Berlin: Împăraul Wilhelm alaltăieri a surprins-o pe împărăteasa cu un concert, din incidentul zilei nașterii ei. Alaltăieri la amiază în curtea castelului imperial s'a prezentat orchestra regimentului de dragoni, care fiind condusă de Richard Strauss, capelmastru de curte, a cântat patru marșuri de cavalerie, dintre cari trei sunt compozițiile dirigentului, iar unul e compoziția capelmaistrului muzicii de dragoni. Când a apărut muzica împăratul cu unul dintre adjutanți s'a arătat pe balconul castelului, iar împărăteasa a ascultat concertul dintr'un geam din etajul I.

— **Foc mare de păduri.** Se telegrafiază din Petroșeni, că pădurile urbariale din Petrița, cam la 8000 de holde, sunt în flacări. În urma cercetărilor s'a constatat că focul a fost pus deodată în 25 de locuri.

— **Aventura contesei Zamoyska.** Despre dispariția nebuloasă a contesei Zamoyska am dat ieri știri destul de confuze despre cele aflate din gura contesei Zamoyska, care de altcum e încă tot bolnavă și are mereu friguri și delir. În legătură cu acestea se mai anunță următoarele din Varșovia. Contesa datele de ieri le-a complectat cu următoarea de lație: dintre cei doi bărbați cari au atacat-o și au legat-o, unul când au dus-o în camera întunecoasă, a zis nemțește cătră soțul lui:

— Asta nu-i afacere bună!

Apoi bandiții au făcut-o să promită că n'are să-i tradeze, și numai așa au lăsat-o liberă.

Se vestește din Varșovia: Numărul de azi al ziarului oficios declară, că chestia contesei Zamoyska, despre care circula știrile cele mai aventuroase, e o chestie curat familiară, și poliția n'are nici un drept să se amestece.

— **Bijuteriile reginei Belgiei.** Se vestește din B-üssel, că principesa Louisa de Coburg, a înaintat tribunalului rugarea, să amâne licitarea bijuteriilor mamei ei. În rugare se provoacă la onoarea dinastiei care prin asta e periclitată, și dă expresiei speranței, că în decurs de o lună își va putea aranja datoriile. Publicul uitându-se la bijuterii a dat expresie indignării asupra celor cari fac un asemenea scandal.

— **În atențiunea abonaților:** »Cantorului Bisericesc«. Aduc la cunoștința tuturor abonaților Opolui de mai sus și a celor pe cari îi privește, că, cu ajutorul lui Dumnezeu am terminat cu tiparul opului și s'au expedit tuturor celor ce l-a cerut broșat. Exemplarele legate numai peste 3—4 săptămâni se vor expeda, din cauză că încă nu a sosit »Cliseul« comandat special pentru tablele cărții, — la o fabrică germană în Lipsca.

Opul se leagă (compactează) la compactorul: Gottermayyer Nándor în Budapesta. Fiecare exemplar e provăzut cu scutitoare (tok) de hârtie groasă. Exemplarele comandate în legătură lucrosoasă să expedieze de-adreptul din Budapesta, iar celelalte din Arad.

Comande se pot face la autor în Deliblat (Temes m.) broșat 10 cor. legătura în pânză 12 cor.

— **Nu mai e păr cărunt.** »TINCTOL« (Marca 232) e idealul unui mijloc de a vopsi părul, care dă părului cărunt de pe cap și barbei peste câteva minute luciul părului tinăr și culoarea naturală avută, blondă, blondă închis, brunetă sau neagră.

»TINCTOL« este un preparat absolut nestrăicios, constă dintr'un singur lichid și folosirea e nu se poate mai simplă. Cu un piepten des înmuiat în acest lichid se piaptână părul și culoarea părului e dată, care rămâne permanent în câteva minute uscându-se pe păr.

La comanda se roagă indicarea culorii cerute. Prețul unei sticle cu descrierea folosirii în 4 limbi este 3 coroane.

Se capătă la fabricantul Friedrich Radda, farmacist în Pancsova, Ungaria-de-sud.

Magazină permanentă la Jos. von Török, farmacist în Budapesta, König utca.

Ultime informațiuni.

Alegerile congregaționale. Am primit azi până la ora când punem ziarul sub presă următoarele știri prin telefon:

Radna, orele 4. În urma ticăloșiei administrative, care pe alegătorii din Șoimuș și Păuliș i-a adus sub escortă de jandarmi, e sigură căderea candidaților români. Nici bărbați de încredere nu ne-au lăsat să alegem, ci au fost puși oamenii fibrăului. Alegătorii români din Radna s'au purtat bine.

Târnova, orele 4^{1/2}. Administrația a făcut toată ziua cele mai păcătoase presiuni Oameni de încredere nu ne-au lăsat să alegem.

La **Șiria** au învins toți trei candidații români.

Cermeiu, orele 4. Au fost aleși dr. Ioan Suci, Ioan Gorgia, Mihai Leucuța, dr. Sever Barbură. Mare însuflețire.

În **Comlăuș** au căzut candidații români.

În **Buteni** numai protopopul Magier a reușit, dr. G. Popa și dr. C. Iancu au căzut.

La **Cuvin** de asemenea au căzut candidații români în urma unui terorism nemai-pomenit. Raport special urmează.

Varșand, au fost aleși Machi Ardelean, notar și Pantoș.

Economie.

Bursa de mărfuri și efecte din Budapesta.

Budapesta, 24 Oct. 1907.

INCHEEREA la 1 ORĂ:

Grâu pe Oct. (100 klg.)	23.92—23.94
Secară pe Oct.	22.64—22.66
Ovăs pe Oct.	15.82—15.84
Cucuruz pe Mai 1908	14.32—14.34

INCHEEREA la 4 ORE:

Grâu pe Octomb.	23.84—23.86
Secară pe Oct.	22.60—22.66
Ovăs pe Aprilie	17.18—17.20
Cucuruz pe Maiu 1908	14.32—14.34

Prețul cerealelor după 100 klg. a fost următorul:

Grâu	
De Tisa — — — —	23 K. 75—24 K. 15 fil.
Din comitatul Albei — — —	23 > 85—24 > 25 >
De Pesta — — — —	23 > 85—24 > 25 >
Bănățenesc — — — —	23 > 70—24 > 10 >
De Bacica — — — —	23 > 85—24 > 25 >
Săcară — — — —	21 > 30—21 > 65 >
Orzul de nutreț, cvalitatea I.	15 > 70—15 > 90 >
> de cvalitatea II — — —	15 > 50—15 > 70 >
Ovăs > > I — — — —	> > > > >
> > > II — — — —	> > > > >
Cucuruz vechiu — — — —	> > > > >
> nou	14 > 25—14 > 40 >

Poșta Redacției.

Mita Popovici, Gattaia. O astfel de judecătorie mai mare peste »bezirkuri« nu este în Arad. Este numai tribunal.

Despre fșcalii din Detta arătare se poate face însă la camera advocațială (ügyvédi Kamara) din Timișoara.

Poșta Administrației.

Aurel Damșa. Murani. Am primit 4 cor. ca abonament până la 1 Novembre 1907. Mai ai de plătit pe 1907 68 fileri.

Iosif Beta. Drauș. Am primit 4 cor. ca abonament până la 1 Oct. 1907. Mai ai 1 cor. de plătit pe 1907.

Teodor Demșorean. Cuvin. Am primit 2 cor. ca abonament până 1 Ianuarie 1908.

Ioan Radu. T. Murány. Am primit 2 cor. ca abonament până la 15 Novembre 1907. Pe 1907 mai ai de plătit 40 fileri.

Ioan Magdu. Gyula. Am primit 4 ca abonament până la 1 Oct. 1908.

Redactor responsabil Ioan N. Iova.
Editor-proprietar George Nichin.

Marea escrocherie.

(*) Am susținut totdeauna și am dovedit, că agenții politice de maghiarizare nu sunt decât niște șarlatani ordinari. Fie că sunt personaje sus puse, cu trecere și rol în stat, fie că fac parte dintre așa zișii »mo-dești anonimi«... Toți caută mărirea ieftină și sub scutul politice lor patriotice își permit cele mai flagrante călcări de legi, abuzuri și imoralități.

Cine nu-și aduce aminte de politica de maghiarizare din Torontal, sub fișpanul Rónai, care și-a permis și a permis subalternilor săi toate infamiile față de naționalități, dar în același timp și-au neglijat oficiul, au luat mită și au furat, încât Széll a trimis în comitat comisar guvernial, pe Kaffka, iar suspendările și destituirile au urmat cu grămada.

Ei bine: Tot lui Rónai i-s'a rezervat trista celebritate ca sub prezidenția sa să se comită cea mai nerușinată escrocherie în sinul uneia dintre cele mai faimoase societăți de maghiarizare.

E vorba de *DMKE*, societatea maghiară din Ungaria de sud, care de mai mulți ani urmărește maghiarizarea naționalităților din Banat... Adică — spre norocul nostru — *pretindea* numai că urmărește acest scop. În realitate făcea politică de căpătuială, se mâncau banii strânși dela publicul credul și dela guvernele cari sprigineau și ele »scopul patriotic«.

Dovada peremptorică s'a dat alaltăieri, în adunarea generală a societății, ce s'a ținut în H.-M. Vásárhely.

Ziarele ungurești sunt pline cu amănunte despre rușinosul scandal.

Luăm amănuntele așa cum ni-le dau ziarele politice și în ordinea cum s'au petrecut.

Iată-le:

»*Au escrocat pe ministrul.* La chestia institutului de creștere al societății, profesorul Striegl iar a luat cuvântul și a rugat să se rectifice *falsul* ce este în raportul-anuar, unde se spune că în internatul societății sunt 500 școlari cu buze străine, (români, șvabi, sâbi), pe când adevărul e că în toate trei internatele din Seghedin nu sunt atâția elevi...

»— *De ce falsifică?*

»— *Escrochează pe ministru!*

»— *Cu șarlatania nu se poate răspândi cultura.*

»La observarea prezidentului Rónai, că poate e vr'o greșală de tipar la mijloc, secretarul Gallovich Jenő a mărturisit că *nu, ci intenționat s'a tipărit așa.* Scandal mare. Prezidentul constată, în urmă, că în adevăr nu 500, ci abea 50—60 fii de ai naționalităților sunt în internatul societății *DMKE*.

Și știți de se s'a tipărit că sunt 500?

Pentru că dându-și astfel importanță, *să stoarcă dela guverne cât mai multă subvenție.* S'a și constatat, că internatul a realizat un câștig de 30.000 coroane. S'a deslănțuit atunci o furtună formidabilă. Profesorii Sassi Nagy și Striegl au pretins să se reducă taxa de internat, căci în celelalte internate e numai 28 coroane, iar în al societății *D M K E* este 40 coroane, »deși celelalte internate nu primesc dela stat *subvenții de sute mii*«...

S'a strigat atunci:

»*Muzsi János:* Institutele noastre culturale nu pot avea scopul să lucreze pentru *profit bănesc.*

»*Striegl:* *Datorile* institutelor culturale să nu le plătească părinții și elevii!

»Scandal enorm a izbucnit atunci. În sala îndesuită, unii se urcaseră pe bănci și strigau:

»— *Au escrocat statul!*

»— *Au înșelat pe părinți!*

»— *Nu maghiarizare, ci bani le trebuie!*

Asta am spus-o noi demult: maghiarizarea e pretextul, în realitate se urmărește profitul bănesc.

Iar că cei dela *DMKE* înghițeau banii ca buretele apa, s'a dovedit cu prisos, constatându-se că taxele dela 8333 membri ai acestei societăți culturale (?) s'au cheltuit numai cu *relute personale, cheltueli de drum și diurne*... S'au cheltuit în anul trecut pentru »trebuințe în cancelarii« *mai mult decât pentru scopuri culturale propriu zise.* Intrebat fiind că din ce se vor acoperi necesitățile culturale, prezidentul a răspus că »eventual din *alte fonduri*«, — adică din fondul de dispoziție al vre-unui minister...

Iată cum se face »cultură«, în Ungaria, iată cum așa zișii »campioni ai maghiarizării« escrochează publicul și guvernul maghiar.

Mai interesant e că bugetul n'a fost examinat, deoarece *administrația societății n'a întocmit darea de samă despre gestiunea financiară din anul trecut* și adunarea generală s'a închis »brevi-manu« de Rónai fără să fi putut aduce vre-o hotărîre în cauza escrocheriilor ce s'au descoperit.

Bine înțeles: rău nu ne pare că *astfel se administrează* societățile maghiare culturale menite a ne maghiariza.

Trebuie să protestăm însă că guvernul dă subvenții unor societăți culturale de felul acesta... E o nemai pomenită ticăloșie ca o bandă de escrochi ordinari să risipească astfel banii strânși din sudoarea poporului! *Deputații nostri ar trebui să interpeleze în chestia asta!*

Ce ar face guvernul când în sânul unei societăți culturale române s'ar ivi vre-o neorânduială? Ar disolva-o îndată! Pentru o minciună nerușinată, mai săptămânile trecute, nu ceruse oare presa maghiară chiar arestarea celor din fruntea Asociațiunei?... Să nu-i cruțăm nici noi pe »apostolii« aceștia de mare escrocherie națională maghiară!

Situația politică din critică, ce este, se agravează tot mai mult. Reforma de dare, prezentată ieri de Wekerle nu poate fi mulțumitoare. Indemnizarea de asemenea e prea de lungă durată (patru luni). Tot atâtea motive, cari neliniștesc pe unii părinți ai patriei și vrând-nevrând îi fac să se cugete la repășirea din marele partid al forței și al independenței. Intre disidenți se mai găsesc Kubik Gyula și Szász József.

Fierberea între kossuthiști. »Budapesti Hirlap« (dela 22 c.) dând seamă despre spiritul ce domnește în sinul partidului kossuthist, spune că sunt patru curente: unii, în cap cu Hentaller, cari au ieșit și vor mai ieși din partid și vor combate ridicarea cvotei, a doua grupare este a lui Holló, care stă în partid, dar ar dori să stoarcă guvernului declarație principiară că la 1910 se va înființa bancă națională maghiară, ceace însă guvernul nu va face; numărul acestor deputați poate să fie vre-o 40. A treia grupare sunt cei cari se provoacă la onoare și zic că e imposibil să stea în partid și să voteze cvota, contra căreia au luptat în mijlocul poporului. În fruntea acestora e baronul Wesselényi Frensz... Numărul lor e cel mult 5—7... Grupa a patra e cea mare, care votează cu ochii închiși, orice ar zice Kossuth, numai să stea în beneficiile puterii!

Afacerea Bárdy. Adunarea generală a evanghelicilor care se ține azi în Budapesta se va ocupa și de afacerea Bárdy, preotul care în adunarea tractuală ce s'a ținut în

luna trecută în Arad, a vorbit contra legii lui Apponyi cu așa hotărîre și asprime, în cât procurorul a deschis acțiune publică în contra lui și la un moment se svonise că Bárdy a și fost arestat, știre ce s'a desmintit însă. În cercurile bisericești se așteaptă cu mare interes hotărîrea ce va aduce conventul evanghelic.

Slavii și Björnson. Poetul Björnsterne Björnson a fost salutat de slovacii din Turocz-Szt.-Márton și de scriitorii boemi.

Scrisoarea de mulțumită a slovacilor cuprinde, între altele, următoarele:

»Până acum înzadar am privit în lumea mare, să vedem, dacă se găsește vr'o inimă și vr'un suflet, care să ia în apărarea sa națiunea noastră cinstită, harnică și înzestrată cu multe calități. Au trecut anii și Europa s'a cugetat atât de puțin la noi, ca și la negrii din Africa de mijloc. Acum s'a ridicat un puternic și adevărat cuvânt dinspre mările fiorduri norvegiene. Glasul tău a fost acesta, puternic ca glasul arhanghelului, al arhanghelului nostru mântuitor. Li aduc apoi mulțumită »în cuvinte modeste, dar cu sentimente bogate«. Li doresc, să-l țină Dumnezeu ca »să-i feriască scumpa națiune de grozava soartă a națiunii slovace«.

Scriitorii boemi zic, între altele:

»Noi, scriitorii boemi, de mult Vă stimăm și Vă iubim pe Dvoastră, iubite Björnson, ca pe un mare poet; noi, politicienii boemi, reprezentanții vieții culturale boeme, am văzut în Dvoastră totdeauna pe marele propoveditor al libertății. La prețuita Dvoastră bătrâneță ați pășit mai aproape de noi, v'ați făcut mare și memorabil pentru noi, în urma cuvântului ridicat în interesul slovacilor și pentru aceasta Vă exprimăm cea mai sinceră recunoștință și Vă trimitem cele mai fierbinți salutări în numele întregii lumi culturale boeme și în numele întregii națiuni boeme«.

Ședința de Marți a camerei.

În ședința de Marți a camerei, care s'a ținut sub prezidenția lui Justh, ministrul președinte Wekerle a prezentat *șapte proiecte de dare, bugetul și a crut indemnizare* pe timp de patru luni. În urma proiectelor de dare mai ales, situația partidului kossuthist e și mai penibilă.

Proiectele de dare

sunt următoarele: despre rectificarea dărei catastrale și despre stabilirea procentului dărei da pământ; despre darea de case; despre darea după camătă și rentă; despre darea de câștig a întreprinderilor publice; despre darea de câștig în genere; despre darea de venit și despre manipularea oficiilor publice.

Darea de venit de clasa întrăia și a doua s'a sistat. Mai departe s'a desființat darea de venit separată a membrilor familiei. Cheia de dare s'a scărițat. S'a introdus dare de venit progresivă în locul dărei de venit generale.

La darea de pământ se susține și pe mai departe actualul sistem. Procentul dărei de pământ, care este astăzi 25, se reduce la 20.

Minimul de existență se stabilește la 600 coroane.

Aceste proiecte nu pot mulțumi opinia publică, pentru că darea progresivă s'a aplicat numai la venit, iar nu la pământ. Iar pe de altă parte se ridică darea de consum, așa, că situația poporului nu e nici decum îmbunătățită.

Țăranul nu se va bucura de minimul de existență, el adică va plăti dare și dacă va avea un venit mai mic de 600 cor., iar *marele proprietar de pământ nu va fi obligat la dare progresivă.*

Iată dar cât de mult se interesează guvernul național de soarta poporului sărac!

Bugetul pe 1908.

Cheltuielile sunt proiectate la 1238 milioane 389 mii 726 cor., iar venitele la 1274 milioane 630 mii 132. Ar rezulta așadar un profit de 41 milioane 340 mii 406. Pozițiile extraordinare însă arată față de 158,698.623 eșite numai 117,380.282 întrate și astfel aici se ivește un deficit de 41 mil. 318 mii 341 cor. rămânând în felul acesta

un excident abia de 22.065 cor. La sfârșitul anului însă de sigur nu va rămânea nici acest plus, ci va fi un deficit de câteva sute de mii, dacă nu mai mult.

Indemnizarea.

Guvernul cere indemnizare pe patru luni. Este prin urmare sigur, că cel puțin patru luni vor trece din 1908 până se va primi bugetul din partea camerei.

Ședința s'a terminat la orele 12. Astăzi de asemenea va ține camera ședință, alegând 10 membri pentru comisiunea cvotei.

Boala Majestății Sale.

Iată telegramele de ieri despre starea M. Sale:

Viena, 22 Oct. 1907. Starea generală a M. Sale, azi e mai puțin bună, căci azi-noapte a dormit rău. *Somnul i-a fost adeseori întrerupt prin tuse violentă*, din care cauză azi dimineață a fost mai obosit și mai indispus ca de altădată. Tusea a rămas neschimbată. Starea fizică corăspunde împrejurărilor.

Biuroul telegrafic ces. reg. e informat despre starea M. Sale, că deși noaptea a fost liniștită M. Sa totuș a dormit puțin. Febră n'are, apetitul e bun, catarul e mai mic.

Medicii împăratului Kerzl și Neusser, cu ocazia vizitei de ieri seară la M. Sa, au găsit că starea generală e îndestulitoare. După aceea împăratul a mai stat o oră și s'a culcat la orele 8 și un pătrar. Noaptea în general a fost liniștită. M. Sa n'a avut febră, dar a dormit mai puțin ca în noaptea trecută. În decursul nopții a avut mai multe atacuri mari de tuse, cari i-au întrerupt somnul. Maj. Sa s'a sculat azi dimineață cu puțin după orele 4 și a dejunat cu poftă bună.

După telegramele de seară din Viena, după prânz starea M. Sale s'a mai îmbunătățit. Către seară l-a vizitat dr. Kerzl și a constatat îmbunătățire.

Azi înainte de prânz arhiduceasa Maria Valeria l-a cercetat pe augustul ei părinte, după prânz apoi s'a reîntors în Walsee.

Justitia regnorum fundamentum...

În Oradea-Mare au fost, zilele trecute, osândiți greu trei țărani români.

Suntem obicinuiți cu procese în care unul sau altul dintre noi e osândit pentru că procurorului *i-se pare* că am fost primejdioși »ideei«. Suntem obișnuiți și cu cazuri cum au fost cele dela Aleșd și Șepreuş, unde țărani noștri, împuşcați fără să fi săvârșit păcatul de resvrătire au ajuns pe deasupra pe banca acuzaților. Ceeace ne arată însă cazul dela Orade, trebuie să ne pună pe gânduri.

Și eată de ce: Năcazul procurorilor pentru că am lucrat brav la alegeri pentru izbânda candidatului național ne ajungea până acum mai mult pe noi, clasa inteligentă: învățători, candidați de avocați, etc. Poporul era, întru cât poate fi vorba, cruțat de prigonirea procurorului. Ce vedem însă acum? Că *sistemul* pare a nu mai cruța nici pe țărănimea noastră.

Apărătorul dr. Lazar și-a exprimat în plină ședință a tribunalului nedumerirea: să fie oare cazul acesta începutul unui sistem din partea procurorului de a înfrica poporul și a-l înștrâina, prin suferințele îndurate, de lupta națională? Domnului a advertisat

justiția să se păzească a aduce sbuciumările pătimase ale politicei în sălile, unde trebuie să domnească dreptatea, care nu face deosebiri între români și unguri.

Ar fi într'adevăr trist, dacă justiția țării s'ar cobori atât de mult, dacă glasul procurorului, care prin condamnări ch ar fără drept caută merite patriotice, ar îneca cuvintele dreptății, ale juzilor! Ori cât de obișnuiți am fi a suferi multe, când vedem o nedreptate așa strigătoare la ceriu, trebuie să ne ridicăm glasul pentru a protesta și a striga un *veto* procurorului, care s'ar încumetă să introducă un astfel de sistem în justiția țării. Și dacă polițaiul »ideei« crede că prin astfel de procese și condamnări va putea pune stavilă puternicei mișcări naționale, va putea înfrica poporul și a-l face mai rece față de conducătorii lui, se înșală amar. Niciodată mișcările mari naționale, răspândirea unei idei mari, nu s'au putut stânga prin umplerea temnițelor cu pionerii acelor mișcări, acelor idei!

Justitia regnorum fundamentum... Știam că bărbații, cari reprezintă justiția în țara ungurească, respectau și urmau această sentință, — întrucât o urmau... A zdrobi însă cu desăvârșire instituția menită a da pace tuturor cetățenilor patriei, a lăsa să pătrundă ura de rassă și în sălile tribunalului, este a răscoli simțul de dreptate al poporului, care nu mai găsește această dreptate nicăiri. Unde vom ajunge dacă procurorii ar urmă acest drum periculos, la a cărui început pare a sta cazul dela Orade, să-și dea bine seama, că nimic nu revoltă mai adânc, ca — nedreptatea. Și nicăiri nu e mai desvoltat simțul de dreptate mai puternic, ca în popor!

Condamnații Moise Coș, George Coș și Ioan Berte au apelat la tablă, care, avem nădejde, va mântui pe țărani de osânda grea ce li-s'a dat la tribunal.

Din Bihor.

Lupta dascălilor de stat pentru 48 și Apponyi.

Nu va fi indiferent pentru fiii poporului român de pe valea Crișului repede să știe, cum se prepară 48-știi cu toate speciile, subspeciile de aderenți, la congregație, aderenții lor să iasă biruitori.

Trebuie să ne impunem o deosebită forță de a oprî brațul ridicat și de a nu izbi în oarba cutezanță a celor ce se cred stăpâni pe inimile și sufletele atâtor mii de alegători români.

Să presupunem, un moment, că oamenii conducători ai 48-știlor vor să priceapă odată, că românii azi nu mai sunt, »piei de vândut, ori de cumpărat pe 3 coroane«, precum au zis-o de atâtea-ori și cu atâtea prilejuri, domnii kossuthiști.

Să credem, o clipă, că și în convingerile lor a străbătut ideea, că li-se cuvine și românilor scaune la comitat, după măsura dăjdiilor ce plătesc și după datoriiile ce li-se impun zilnic.

Va să zică, vom fi cât se poate de oportuniști în judecată. Sentimentul în politică, vedem dela ei — nu valorează. Haid și ne vom călăuzi de puterea logiceii.

Alături, spre ilustrare, dreapta împărțire ce și-au făcut-o cu cercurile în Borod, Aleșd, Vad și Tileagd, pentru congregație pe pielea românilor.

Alegerile se fac în 11/24 Oct. a. c. Cu considerare la numărul populației române ai fi crezut, bunule cetitor, că judecățile lor vor fi cel puțin acum drepte? De unde! Nici nu visă!

Iată, subt comanda dlui dr. Farkasházy Zsigmond și a nefericitului Klintók János, cum au pus apa la focul treicolor al 48-ilor și acum numai să prindă iepurile!

Ascultați:

În adunarea filialei reuniunii învăț. de pe valea Crișului dela 22 Iunie s'a decis ca să între și d ni învățători în lupta la alegerile congregaționale și anume: pentru 48 și Apponyi, căci — zice apelul: »Pe noi (dascălii de stat) ne leagă și o amințire istorică, pentru ajungerea la triumf a partidului 48.

Ministrul de culte și instrucțiune publică al acestui partid, Excelența Sa contele Apponyi Albert, ne-a deschis terenul unei vieți onorabile, prin regularea salarelor noastre învățătoresci. Nouă învățătorilor ne a dat o nouă viață; fi suntem deobligați și recunoscători sinceri« etc.

Înțelegem. Unde-i vorba aci, însă, de învățători? De »kartásii«, cărora li se trimite »de nobis sine nobis«, cu trei fileri invitările? Atunci de ce n'au zis lămurit: Noi, semizeii preferiții tuturor guvernelor și a sorții, vă scriem vouă »három filléres kartársaim«, (ca odinioară Por și Darie împărat lui Alexandru Machedon) să veniți și să nu vă spuneti 48 ului, căci la congregație vom alege tot dascăli: Pe Nagy Imre, care i de fapt dascăl harnic, — dar ce fel de dascăl ar fi să fie popa Klintók dela Beznea, Richter Gyula, Roth Frigy. Jidani, Palladi Victor, popa pocăiților din Topa-de-Criș, badea Gavril Venter, notar pensionat, om de treabă, care poate, bietul, cum e bolnav, nici nu știe, că 48 își i-au luat la goană din pat, să faci politică kossuthistă!

Dar, la urmă, ce dascălul naibii va fi dr. Farkasházy Zsigmond, deputatul cercului, (fie ne rușine românilor!) care a fost prin Bălaia noaptea și a ieșit foarte mângăiat, (cam ca și murgul moțului, când îl »ocărește cu bâta!«).

Unde o fi servind ca dascăl, măcar și explicând Talmudul al de Berezky Sandor?

Hai? Aud?

Aș cunoaște un dascăl Cipău Petre, dar în care școală propune nenea Csipó Tivadar, bietul badea Ion Jug — au, la care plug să tragă în jug?

Aceștia pân'aci ar ferici două cercuri, pe cei din Borod și din Aleșd.

Să mergem mai departe.

De teama să nu cadă, duhovnicul Klintok, pe brânci, la Borod, după »dascălul« Beöthy Atila, în locul al doilea îl candidară pe el la Vad. Apci un perciunat, sigur dascăl sadea, Sillinger Mor. Aceștia sunt fericitorii majorității locuitorilor, cari sunt români de viță veche, de spiritul dela Sillinger cu cușma pe o ureche«!

Așa frumoasă comună, mai rar!

Pe Nagy, — singurul dascăl după lege și scriptură, fiind în societatea politicei 48 și pentru că s'a pus numai paravan spre a scuti pe ceilalți frați, — cu ori câtă bunăvoință nu-l putem crede reprezentant sincer al celor ce numesc dascăli români! — Atunci?... Meszöly Dezsö, domnul Augustin Bibescu, unicul român de seamă, inimă bună, luat cu prietenia lui Nagy, pentru că să nu reușiască candidând și dl Ioan Bibescu, însă cu program național, făcând astfel confundare de nume între tată și fiu, pentru că kossuthiștii să poată arunca prav în ochii românilor, că eată, noi am ales și români, nu puteți pretinde mai mult!

Adică noi să fim tot în coadă, și la grația lor binevoitoare să se candideze abia un român, într'un cerc, unde începând cu Farkasházy, de-am fi noi cu toții oamenii, cari își pricep chiemarea în lume, cari când glasul sângelui, alegară în ajutorul fratelui, înțeleg legătura sfântă de viță, că

Eu și-s frate, tu-mi ești frate
În noi doi un suflet bate!«;

toți ai lor ar trebui să-și ia tălpășita și să ne lase în pace!

Zorile deșteptării însă au venit.

Pe întreaga linie, în Bihor, se va desfășura, cu minte și cu tact, stindardul național! Pe urmele neactivității de veacuri s'a deștelenit pământul și toți cu cinste vom luptă să triumfăm. — Cu suverana mândrie națională, toți să luăm pilda falnicilor Beiușeni. Toți la postul lor, generali și ostași deopotrivă. Nu vom ataca pe nime. Element de cultură, noi vom perseveră în liniște, — așteptând cu răbdarea seculară, acum nu umilința înjositoare, ci izbânda înălțătoare de suflete.

Dascălii de stat să pun, prea natural, în serviciul acelor, cari le-au mărit plata.

Dascălii noștri, se pun și pe mai departe, în serviciul susțitorului școalelor noastre. În serviciul limbei românești, conservate prin școala, care

este fiica bisericii naționale. Dascălii noștri luptă pentru ideile divine. Oare cerul să nu le ajute?

Șapoi preoții noștri, să fie dâșii nedemni de eroii pierduți în umbra legii și în scurgerea veacurilor de bătrâni preoți, pe al căror pieptărel de lână lucea un ban dela împăratul? Nu se vor pierde, orbecăind prin întunec! Ei vestesc lumina, și sunt fii luminii. Toți, dragi români, ca fii luminii să umblați că roada Duhului este... înainte, și Dumnezeu cu noi!

Dela Criș.

Regele Carol despre chestia macedoneană.

M. Sa regele Carol a acordat o audiență corespondentului balcanic al ziarului »Hamburger Nachrichten« C. A. Bratter, autorul unei interesante scrieri asupra chestiei aromâne.

Audiența a durat mai bine de o oră și regele s'a pronunțat în mod amănunțit asupra chestiei balcanice.

Regele a declarat ziaristului că scopul său și al guvernului român în politica balcanică este colaborarea la pacificarea Balcanului. Dela acest scop România nu se va deparțā nici cu o iotă. Convorbirile sale — a spus suveranul — cu Aehrenthal și Isvolski au dovedit că politica balcanică română coincide cu aceea a marilor puteri interesate în afacerile peninsulei.

Se știe azi în toate cabinetele europene — a spus regele textual — că pentru anume planuri aventuriere ale unora dintre statele balcanice, eu nu pot fi câștigat, n'am putut fi niciodată. Ca și Rusia și Austria cred că e necesitate absolută ca să se menție statu-quo în Peninsula Balcanică, acesta fiind unicul mijloc pentru a se evita chaosul ce altfel ar fi inevitabil. În acest senz am căutat să influențez asupra prințului Bulgariei, care mă vizitează din când și sunt foarte bucuros să constat că ascultă de sfaturile mele. De altfel se știe acum perfect în Bulgaria, că anumite dorințe și tendințe panbulgariste, cari nu pot fi realizate decât cu ajutorul rusesc, nu mai au ecou în Rusia.

Bratter observă aci:

— Speranțele puse de bulgari în ultima vizită a marelui duce Vladimir sunt dar zadarnice? Majestatea Voastră știți doară că în multe cercuri bulgărești se pune, de când a avut loc această vizită, mare nădejde într-o colaborare rusească pentru o eventuală acțiune panbulgară în Macedonia.

— Toate astea sunt absurdități, răspunse regele, făcând un gest semnificativ. Marele duce n'a vorbit la Sofia despre Macedonia. Prin atitudinea sa a lăsat să se vadă destul de lămurit că tema »Macedonia« e actualmente discutabilă pentru Rusia, numai dintr'un punct de vedere al liniștii și ordinii și al menținerii statului quo. Asemenea vizite se interpretează în genere greșit. Ele nu au mai niciodată scopul de a se inaugura o nouă politică, ci numai de a se confirma și întări politica existentă. *Rusia și Austria vor combate cu cea mai mare energie orișice acțiune, care ar putea avea pe urmare o cât de mică turburare a liniștii în Balcani.* În acest caz ele sunt mandatarele tuturor puterilor semnatare, cari știu că în această tendință pot conta pe colaborarea cinstită a guvernului român.

Corespondentul observă din nou:

— S'a zis că Rusia pentru a repara scăderea ce a suferit prestigiul său în Extremul Orient, își va reaminti de tradiționala sa politică balcanică și va refuă planurile seculare, cunoscute și temute de cei din Constantinopol.

Suveranul răspunse:

— »Nu cred că aceasta e exclus, dar vor mai trece până atunci multi ani. Pentru moment Rusia e preocupată de alte griji mult mai grave și mai importante. Afară de aceasta Rusia pentru a ajunge la mare, nu are nevoie să cucerească Constantinopolul. Sunt și alte căi. Rusia le cunoaște și se poate că le preferă drumului prin Constantinopol.

Regele aduce apoi convorbirea iarăși la chestia macedoneană și și exprimă speranța că în cartea sa dl Bratter a dovedit că aromânii sunt un element pașnic și că nu cer decât să se poată închina și să și poată crește copiii în propria lor limbă.

Dl Bratter confirmând aceasta, suveranul continuă:

— Sultanul, cu care corespund foarte des, știe și el aceasta și de aci politica sa favorabilă aromânilor din ultimul an. Mai înainte dușmanii noștri au știut să l facă neîncredător și de aceea el ezită în alitudinea sa față cu conaționalii noștri. Dar de ani de zile a putut constată, că atât aromânii cât și guvernul român care-i sprijină, merită toată încrederea sa. Hilmi Pașa, inspectorul general al provinciilor macedonene, cât și marele vizir știu și ei aceasta și sunt de aceea bine dispuși față de noi.

— Dar, observă ziaristul german, Hilmi Pașa pretinde că tocmai a prins bande aromâne...

— »Nu cred aceasta și nici n'am vre-o dovadă oficială până acum. Sunt cei drept și în Macedonia, precum și în București, persoane cari pledează pentru formarea de bande. S'a încercat chiar a se câștiga în acest scop un ministru al meu — astăzi mort. Eu am declarat însă scurt și cuprinzător:

Dacă aceste tendințe nu vor fi părăsite, eu voi încetă să mă interesez de românii din Macedonia.

Aceasta a ajutat. Și lucrul e bine cunoscut în Turcia.

La observațiunea ziaristului Bratter, că Turcia face acum sforțări serioase pentru a pune capăt bandelor și că e regretabil că n'a făcut aceasta mai demult, suveranul răspunse:

— Am fost asigurată că autoritățile turcești au avut o adevărată frică să procedeze contra grecilor. Grecii locuiesc în număr mare în toate orașele mai însemnate ale Turciei, unde au mare influență și bani mulți. Ei mai au un puternic aliat în Patriarhatul ecumenic, care s'a pus în serviciul ideii naționale grecești și cari nutresc mereu discordia în Macedonia. Câtă vreme această stare de lucruri nu încetează, nu poate fi vorba de o pacificare a Macedoniei. E o politică rea pe care o face Grecia, pentru că și înstrăinează definitiv simpatiile puterilor mari.

La observația lui Bratter că Grecia ar trebui să meargă de acord cu România, pentru că e vorba de o apărare comună în contra slavului, regele clatină afirmativ din cap și zise:

— Neapărat, și am atras la Viena atenția asupra acestui lucru.

Cu aceasta s'a terminat convorbirea asupra chestiei macedonene și s'a trecut la alte chestiuni.

Din România.

MM. LL. Regele și Regina vor lua de astă dată mult mai de vreme reședința în Capitală, ca de obicei.

Ziua încă nu s'a fixat, dar s'a luat dispoziții pentru venirea Suveranilor în Capitală înainte de finele lunii Octomvrie.

A. S. I. Marele Duce Nicolae Vladimir a trimis M. Sa Reg-lui o lungă și călduroasă telegramă din Viena, mulțumind pentru primirea afectuoasă ce i-s'a făcut în București și Sinaia.

În 7 Octomvrie v. s'au împlinit 50 ani de când Divanul Ad hoc al Moldovei, în urma propunerii lui Mihail Cogălniceanu, deputat al Dorohoiului a votat cerințele întregii țări rezumate în cinci puncte, între cari Unirea Principatelor și dinastia străină.

După situația provizorie a direcțiunei comptabilității generale a statului, încasările în primele 6 luni ale exercițiului bugetar curent, pe contul acestui exercițiu sunt cu 6 milioane mai mici decât cele din perioada corespunzătoare a anului trecut.

Aceasta în mare parte din cauza reducerilor de impozite ce s'au votat în Iunie.

Față de evaluările bugetare, însă, încasările sunt cu 12 milioane mai mari.

Dela frații din America.

Adunare populară la Cleveland-O. În fața unui mare număr de popor s'a ținut adunarea populară dela Cleveland-O. Duminica trecută. Adunarea s'a ținut în chioscul dela Edgewater Garden, care a fost tixit de popor. Au fost de față peste 400 de oameni și mai multe doamne și domnișoare. Adunarea a fost con-

dusă de dl Petre Farcașiu, iar notar s'a ales dl I. Minoiu. Bărbați de încredere s'au ales prin aclamațiune d-nii I. Bota, V. P. Stanescu și Ioan Aron.

Președintele deschide adunarea salutând pe cei de față, apoi dă cuvântul dlui Vasile E. Moldovan, care își spune discursul anunțat despre suferințele noastre în cei din urmă 40 de ani. Vorbirea dlui Moldovan a fost cu multă atențiune ascultată și întreruptă de dese aplauze. La urmă d-sa arată calea pe care trebuie să înaintăm, și arată programul societății »Cinstea neamului românesc«, rugând ca fiecare român să se înscrie de membru la ea.

Vorbește apoi părintele Ioan Tatul din Indiana Harbor, care anume a venit din mare depărtare pentru adunarea din Cleveland.

Arată întâmplări din istoria neamului nostru și spune că nu avem o datorie mai sfântă noi, cei de aici, decât să luptăm pentru neamul nostru, care e sclav în patria lui. Aduce laude dlui V. E. Moldovan pentru că luptă să se facă societatea asta măreață, și îndeamnă pe toți să se înscrie de membri.

Mai vorbește dl Stanescu, făcând propunerea ca taxele lunare să fie de 15 cenți, ca din fondul societății să se ajute din când în când și românii din America, mai ales ceice, ca de curând veniți au pățit vre-o nenorocire.

Se aprobă astă propunere. Dl Gherasim Bota sprijinește planul societății și îndeamnă pe toți să se înscrie. Asemenea în frumoase cuvinte îndeamnă poporul la fapte dl părinte dr. Epaminonda Lucaiu.

Dl Milea declamează o frumoasă poezie națională de G. Coșbuc, apoi mai vorbește dl președinte Farcașiu, zicând că să ne gândim a face și o școală în Cleveland, apoi mai vorbește în acelaș inters și dl Minoiu. (Românul).

Din străinătate.

Grozăvile dela Odesa. »Ruskoe Slovo« publică amănunte înfiorătoare asupra evenimentelor, cari s'au desfășurat la 19 Octomvrie în Odesa.

După transportarea rămășițelor pământești ale subcomisarului Delfinski la gară, pentru a fi transportate la Moscova, turburări foarte grave au izbucnit în oraș și în mahalale, turburări cari s'au prelungit dela ora două după amiază până târziu noaptea și cari s'au însemnat prin acte de violență, măceluri, jaful caselor și magazinelor evrești și prin împușcături necurmte în stradă.

Ziarele apărute la 20 Octombrie și suplimentele lor sunt pline de amănunte asupra acestor orori și dau descrierea unui mare număr de cazuri de o ne mai pomenită violență, săvârșite de bandele negre.

La întoarcerea lor dela gară, bandiții după ce se împărțiră în mai multe grupuri, se apucară să măcelărească pe evreii pe cari întâmplarea îi scoțea în drum.

Măcelurile se urmăreau în acelaș timp în partea centrală a orașului, dar cu o violență cu totul particulară mai ales în străzile cele mai animate, în Pușkinkaia, Remesiamaia, etc. Toate ambulantele funcționau și încă ele nu luau decât persoanele rănite grav.

Răniții erau transportați în spitale, farmacii, case de medici, etc.

Încet încet desordinele pătrunseră în mahalaua Moldavanca, unde bandele negre spargeau geamuri și dărâmau porți. Panica era pretutindeni de nedescris. Impușcăturile aruncau groaza în locuitori. Pe la orele 3 după amiază un grup de derbedei se întoarse în străzile Preobrajenskala și Iamskala, unde înarmați cu pietre, se puseră să spargă vitrinele magazinelor și să dea goană evreilor cari fugeau. Vazduhul era plin de țipetele și de gemetele victimelor.

În strada Preobrajenskala bandele dărâmară o cofetărie și un magazin de evrei. Toate mărfurile deveniră prada jefuitoarelor.

O altă bandă năvăli în restaurantul evreului Kleiman, din strada Troitzkaia și sfărâma toate obiectele, după ce mai întâiu luară la bătaie pe vizitatori. În acest restaurant, trei evrei primiră răni foarte grave. Sfârșind cu restaurantul, jefuitoarii se risipiră din nou pe străzi, unde nu lăsau să treacă pe nimeni fără să nu-l insulte sau să-l maltrateze.

În strada Preobrajenskala, un chiosc-librărie fu răsturnat și dărâmat; cărțile fură distruse. În stră-

zile Nijskai și Amantskaia, derbederii opriră tramvaiul pe femeii să se dea jos și bătură pe bărbați.

Impușcăturile bandelor negre erau îndreptate mai mult contra caselor. Mai multe gloanțe pătrunseră în apartamentul d-ului Kissler din strada Bazarnata. Unul din gloanțe arișe pe fiul medicului, un copilăș de zece luni.

Seara mai mulți evrei fură grav răniți, între alții și măcelarul Tubavici, pe care mulțimea îl întâlni și îl bătu îngrozitor. Unul din asasini îi dete o lovitură de cuțit în pânțele. O ambulanță care trecea, ridică pe nenorocitul a cărui viață e în primejdie.

Îndreptându-se spre spital, ambulanța lovi corpul unui alt nenorocit, care se știu pe urmă că e croitorul Tepea de 18 ani. Starea lui e din cele mai grave. O altă ambulanță ridică pe amplexatului Ostovski, de 30 ani, care primise două focuri de pușcă în pânțele. Mai fu luat și evreul Ormitz de 70 ani, rănit foarte greu.

Ordinea nu se restabilă decât noaptea după intervenția energetică a cazaciilor și a poliției. În mahalaua Moldavanca, mulțimea se mârșini să tragă în aer și să azvârle cu pietri în casele evreiești. Mulțimea fu risipită de poliție cu lovituri de baionete.

Abia a doua zi poliția fu întărită și se formară patrule de cazaci, pentru menținerea ordinii în stradă.

De peste săptămână.

— **Expoziția de copii**, aranjată Duminecă la 13 Oct. n. c., de Reuniunea română agricolă sibiană în comuna Ilmbav, a avut rezultat desăvârșit. Ea nu a rămas cu nimic îndărătul primei expoziții, ținute la 14 Oct. 1906 în Apoldul rom. 74 copii sănătoși, voinici, chip și, voioși, bine îngrijiți, bine hrăniți și frumos îmbrăcați, au format prețiosul material al expoziției. Mamele exponente, 51 la număr îmbrăcate și ele cum se poate mai frumos, așteptau cu frunte senină și cu bucurie sosirea momentului, când odraslele lor au să se supună examinării acelor, cari pentru bunăstarea și înflorirea poporului muncesc. Un tablou mai pitoresc nu și-l poate imagina nici pictorul cel mai pretențios și material mai sănătos nu și-l poate pretinde nici cel mai rigoros medic.

Această sărbare înălțătoare a mobilizat întreg ținutul Hărtibaciului. Întâlnire și-a dat aci preoțimea și învățătorimea, în frunte cu șeful tractului protopresbiterul Ioachim Muntean, notarii și primarii în frunte cu șeful lor, prim-pretorul Hanner; funcționarii de bănci în frunte cu bătrânul dar în simțeminte tinărul director Petra-Petrescu, toți aceștia cu soțiile lor.

Comitetul Reuniunii agricole sibieniene reprezentat a fost la această lucrare umanitară-igienică prin membrii săi d-ii dr. P. Șpan, însărcinat cu prezidarea expoziției, R. Simu, raportor al juriului, Vas. Stan, prelegătorul distins dela expoziția din Apold, dr. Lucian Borcia, adv. și prin secretarul Vic. Tordășianu, inițiatorul acestor expoziții, iar ca specialiști medicii dr. Ilie Iancu, cel care e neobosit în adunarea materialului igienic, merit a îmbogăți literatura igienică și dr. I. Beu, prezident al juriului tot atât de desinteresat pe acest teren. Merit deosebit la buna reușită a expoziției are preotul Ioan Alexandru, care a însuflețit populația din Ilmbav și o duce din isbândă în isbândă. Deși toți copii erau vrednici de premiat, cu considerare la suma moderată, s'au premiat 35 cu bani, iar 2 au obținut mențiune onorifică. Multă vrednicie pentru eternizarea portului românesc din Apold și Ilmbav, are fotografatul Auerlich, care a însoțit Reuniunea și a pregătit tabloul public al asistent, mamelor cu copiii premiați și chipurile a însuși copiii mai chipeși. Învățăturile ce să dau poporului la aceste expoziții ar trebui să îndemne toate instituțiile noastre la aranjarea de asemenea expoziții.

Emanuil.

— **Alegerile pentru consiliul orașului Arad** e vorba să se facă — așa propune primarul — în ziua de 17 Noemvrie.

— **Contele Apponyi** a făcut următoarele observări la cel mai nou freuș ce i-a tras Björnson:

» — Azi nu vreau încă să răspund amă-

nunțit la aceste atacuri, deși declar că nu le voi lăsa fără răspuns. Sincer vorbind, mi-e și grea poziția, din cauza că am a face cu un poet bătrân, pe care-l stimez, față de care n'aș voi să folosesc tonul ce l'ar merita. Atacurile sale Björnson le întemeiază absolut pe informațiuni unilaterale și astfel ar fi greu să polemizez cu el. Repeț, voi mai vorbi în chestie, îndată ce voi avea răgaz.»

Facem prinsoare însă că nu va avea răgaz, deoarece n'are ce să răspundă, ci Björnson l'a infundat bine și definitiv!

— **Cununie.** Anunțăm cu plăcere că grațioasa d-șară Minerva, fiica decedatului profesor Teodor Ceantea, își va serba Duminecă 27 Oct. n. cununia cu domnul dr. Alexiu Boțoc, fiul meritului învățător pensionat August. Boțoc, căsierul filialei »Victoria« din Chișineu. Nași vor fi din partea miresei dl și d-na dr. I. Ciordaș din Beiuș, iar din partea miresei dl și d-na M. Veliciu din Chișineu. Cununia se va face în sfânta Mănaștre a Bodroglui.

Sincere felicitări!

— **Procesul Polónyi-Lengyel.** Se anunță din Budapesta că dr. Kiss István, jude de instrucție, a terminat ascultarea martorilor în afacerea procesului Polónyi-Lengyel, chestie care ține de 10 luni deja. Cel din urmă care a fost ascultat este secretarul de stat la finanțe Popovici. Actele s'au trimis toate la procuratură, pentru ca aceasta să și facă propunerea.

— **Principesa Maria, principele Carol și prințesa Elisabeta a României**, însoțit de o damă de onoare, au vizitat astăzi din nou Brașovul, scrie »Gazeta« de ieri, venind cu automobilul dela Sinaia. Între orele 10 și 11½ a. m. s'au preumblat pe jos prin străzile mai principale, au vizitat Biserica neagră au făcut mai multe cumpărături în prăvăliile principale din piața Brașovului (prăvălia de sticlărie de sub »Gazeta« și prăvălia Eremias Nepoții). La orele 12 au plecat spre Sinaia. Principele și principesa erau îmbrăcați în haine de automobiliști.

— **Epocala invenție a lui Edison.** Din America vine știrea, că Edison într'un cerc de 300 învățați, mehanici, ingineri etc. a ținut o conferință, dând seama despre cea mai nouă invenție a sa, la care a lucrat de ani de zile și care fiind acum completă, va face adevărată revoluție în mijloacele de comunicațiune și transport. E vorba adevărată de acumulatorul pentru energiile electrice. El a spus că acumulatorul este aproape nemărginit, atâta putere poate conține, iar greutatea și dimensiunea este atât de neînsemnată, în cât ea se poate transporta fără ca în acelaș timp să fie și așa zis greutate moartă. Și pe lângă asta va fi ieftin, așa că toate motoarele pe uscat și corăbiile electrice vor fi puse în mișcare cu ajutorul acestui acumulator.

— **Veneția sub apă.** Din cauza unui mare siroco, care aruncă valuri uriașe pe țărni se întâmplă adeseori că Veneția ajunge sub apă, nu atât din cauza apei aruncate de valuri, ci fiindcă în loc de reflux vin două fluxuri unul după altul. Tot așa s'a întâmplat și în zilele trecute, apa a inundat întreg orașul. Gondolele nu puteau umbla pe sub poduri fiind apa mare și așa bășcăuiau toate pe piața San-Marco. Hamalii voinici au avut bun câștig ducând pe umerii lor lași pe damele până acasă. DAMELOR LE PLĂCEA ACEASTĂ SITUAȚIE.

— **Insoțire de credit sătească »Raiffeisen«** au întemeiat fruntașii români din comuna Paloș (comit. Târnava) cu conlucrarea dlui Vic. Tordășianu, secretarul Reun. rom. agricole sibieni. Statutele însoțirii au obținut aprobarea tribunalului r. din Elisabetopole și astfel însoțirea în scurt timp își va începe activitatea binefăcătoare.

— **La »Fondul jubilar Nicolae Cristea** pentru monumentele bărbaților binemeritați ai meseriașilor« întemeiat din prilejul serbărilor jubilar ale »Reuniunii sodalilor români din Sibiu« au dăruit d-na văd. Elevtera Cristea și fiul său Adrian, comptabil în Orăștie 20 cor., dr. Ghiță Măcelariu, avocat în Mercurea și soția sa Agnes n. Cristea 20 cor., dr. Nicolae Schiau, avocat în Mercurea și soția sa Elvira n. Cristea 20 cor., în total 60 cor.

— **Impotriva lui Ágoston Péter**, profesor la academia de drept din Oradea-mare, care s'a ridicat în contra lui Apponyi la congresul din Pécs, s'a pornit o vehementă campanie. Profesorii academiei din Oradea s'au întrunit aseară și au luat poziție în contra lui Ágoston Péter și și au exprimat aderența față de ministrul Apponyi.

— **Demonstrație contra unei executări.** Se telegrafază din Moscva, că ieri s'au executat doi studenți, cari au jefuit pe casierul băncii agricole. Din incidentul executării universitarei au ținut o adunare populară secretă. Au deținut patruzeci de universitari și au închis universitatea.

— **Aventura contesei Zamojska.** Ziarul »Goniec« din Varșovia scrie următoarele detalii despre chestia nelămurită a contesei Zamojska: Contesa adormi în compartimentul în care călătorea singură, se deșteaptă însă când se deschise ușa compartimentului și intrară doi bărbați. Contesa le strigă: »Nu e voie să intrați aici a acestă a compartiment de dame!« Cu toate acestea cei doi bărbați intrară și îi aruncară contesei pe cap un șal. Contesa se apăra și a rănit pe unul din domni cu foarfeca la mână, de aici petele de sânge pe padimentul compartimentului. Celor doi atentatori cu toate acestea la succese s'o lege pe contesa și s'o arunce afară pe ferăstră. Contesa zice că au narcotizat-o și când se deșteaptă din leșin se afla într'o cămară întunecoasă, în care intrară în curând doi bărbați.

Pe contesa, care nici nu se putea mișca de spaimă au învălăit-o în șal, au pus-o pe trăsură și au dus-o până într'o pădure aproape de Varșovia, aici au dat-o jos din trăsură și ei au plecat mai departe. După un timp mai îndelungat își veni atâta în fire încât se putu duce în oraș. Pe drum se întâlni cu o trăsură, în care se urcă și Sâmbătă dimineața sosi la castelul tatălui ei. Această descriere e după datele contesei care și a um zace în delir, are o mulțime de părți de necrezut și numai atunci se va putea descoperi această chestie tainică, când contesa se va face bine de tot. De prezent într'un asemenea delir încât n'au putut lăsa la ea nici pe procurorul și nici pe judele de instrucție.

— **Catastrofă pe mare.** În portul Weaborg, precum se anunță din Stockholm, s'a răsturnat o luntre, în care se aflau 24 muncitoare. 20 dintre ele s'au înecat.

— **Gorky dat în judecată.** O telegramă din Moscova anunță că marele literat rus Gorky a fost dat în judecată, pentru că în romanul său mai nou »Mama« face apologia socializmului. Editorul-librar este și el dat în judecată.

— **O bestie.** În Budapesta a fost arestat un tinăr comptabil, D. Oszkár, care stând cu chirie la o văduvă, a întreținut relațiuni de amor cu fiica de 10 ani a văduvei, așa că fata de 12 ani a rămas în altă stare. Fata pretinde că comptabilul (de 20 ani) a violat-o cu forța și după aceea a înfricat-o să tacă. El pretinde că fata de bunăvoie venea în odaie la el. Cazul face mare senzație.

— **Un student rus bestial.** Se scrie din Roma: În 10 luna curentă a sosit aici din Kisinev un student rus anume Zaharov, în societatea studentei Alice Kubics. Studentul e de 22 de ani studenta de 23. Ambii se pregătesc pentru a fi cântăreți și ca loc de studiu și-au ales Roma. În Roma ședeau împreună. Zaharov era foarte gelos de prietina lui. O chinuia cu o patimă sâlbatică: îi smulgea hainele de pe ea ca să nu poată eși pe stradă, îi luă banii, i a pus amanet bijuteriile, apoi a început s'o bată fără îndurare. Ca să nu strige îi astupa gura. Alături a trântit-o pe jos și căută s'o sufoce, apoi i a tăiat părul până în rădăcină. La denunțarea vecinilor poliștii au pătruns în odaie și au găsit-o pe sermana fată într'o stare groaznică. Brațele și peptul erau numai vânătăe și răni. Pe masă era părul ei admirabil, tăiat de bestialul Zaharov. Poliștii au găsit și bastonul, cu care tinărul își bătea prietena. La vederea poliștilor fata a mărturisit tot și a povestit detalii de și-se face părul măciucă despre bestialitățile lui Zaharov. Poliția l-a deținut.

— **Balon dirigeabil.** Vestitul balon dirigeabil »Patrie«, simțitor perfecționat și mărit, după cum se scrie din Paris, ieri pe vreme liniștită a făcut un drum aierian de 2½ ore, dela Mendon până la Paris. În nacela balonului au fost 8 persoane.

Miercuri noaptea a pierit (s'a perdut) un cal șergaciu (galbinu) cu steauă albă în frunte, calul va fi de 4 ani la primăvară.

Cine a găsit calul să binevoiască a da de știre comunei Șiria (Világos).

De închiriat

În comuna Cicir (în apropierea Aradului) se află de închiriat (arândat) un birt, cu ducheane și misărnită. (Ducheanele se află în colțul străzii, 75 metri depărtare de la biserică, acolo își are și motorul stația, care duce de la arad). Doritorii să fie de națiunea română, germană sau sârbească.

A se adresa la **Mitru Blaj** în Cicir Nr. 37. **Op. Glogovác.**

Haltenberger Béla,

văpsitorie de haine, curățitorie chimică și fabrică de spălat în aburi.

◆◆◆ KASSA. ◆◆◆

Se curăță sau se văpsește cât se poate de frumos, haine de iarnă, blănării, haine de dame, bluze, toalete de bal.

Jachete de piele descolorate, se văpsește într-o culoare închisă trainică.

Gulerele și manșetele, se curăță și se fac albe ca zăpada, fără chlor.

În casuri de doliu, se văpsește imediat hainele în negru.

Firma pune mare preț pe expedierea cât se poate de repede și punctual pe postă și în provincie.

Odăjdii bisericesti, broderiile se curăță frumos și multă îngrijire.

Mașini de cusut Singer.

De tot noui cu 30 fl. și mai mult; expert reparate pentru familii și industriale delă 12 fl. în sus le liferează pe lângă garanția.

Habán József, mechanist

Budapest, Almásy-tér 14.

— Prețuri curente ilustrate se trimit gratis. —
Corespondență în limba maghiară, germană și slovacă.

Iun. Hepp Gyula

LIPPA.

Recomandă asortimentul lui de **diferite pieluri**, anume opinci recunoscute de locuitorii români din ținuturi veche.

FIRMA FONDATĂ LA ANUL 1860.

ANUNȚURI

primește administrația »Tribuna« pe lângă prețurile cele mai moderate

ANUNȚ.

Recomand varză circa 10.000 bucăți. 100 mărime mijlocie în loco 20 coroane, prima 30 coroane. Adresa la administrație. — În treprinzătorilor 3%o rabat bani gata.

Import de cea mai fină cafea.

Căfele prăjite

prăjite zilnic și proaspăt în prăjitorul meu propriu cu vapor, din soiurile cele mai alese:

Cafea Cuba mărgea, ce mai fină, 1/2 Kgr.	fl. 1.20
Amestec de Granada Nouă, 1/2 Kgr.	" 1.—
" regal (Király Keverék) 1/2 Kgr.	" —80
" Domingo 1/2 Kgr.	" —70

Căfele brute.

Cafea Mărgea și Cuba, foarte fină, 1/2 Kgr.	fl. 1.—
" Java de aur 1/2 Kgr.	" —90
" Mocca, 1/2 Kgr.	" —90
" Liberia, 1/2 Kgr.	" —80
" Mărgea și Cuba, 1/2 Kgr.	" —80
" Quatemala, 1/2 Kgr.	" —90
" Santos, Mărgea și Cuba 1/2 Kgr.	" —60

T e a.

Fărmături, 1/2 Kgr.	" 1.50
Kongo, 1/2 Kgr.	" 1.50
Amest. reg. (Király kev.), 1/2 Kgr.	" 3.—
Mandarin (veritabil), 1/2 Kgr.	" 4.—

Vânzare în mare și mic.

- - În provincie franco. - -

Cu deosebită stimă :

Wizner Benő,

negustorie de import de cafea și alte din Fiume

Szeged, Kárász-utca 16.

== Zilnic cafea proaspătă prăjită. ==

Prima societate de credit funciar român din București.

ANUNȚ.

Se aduce la cunoștința generală că Sâmbătă în 13 26 Octombrie 1907 se vor trage la sorți scrisuri funciare rurale pentru un capital de 1.616,900, din care:

1. Scrisuri funciare rurale 4%o, a 17-a tragere, 142,700 lei și
2. Scrisuri funciare rurale 5%o, a 52-a tragere, 1,474,200 lei.

Tragerea la sorți se va face în ședință publică, în localul Primei societăți de credit funciar român din București, strada Colței Nr. 27, la orele 3 p. m., în prezența Consiliului de administrație, a Consiliului Guvernului, a proprietarilor asociați, a detentorilor de titluri și a celui alt public asistent.

Directiunea.

VIND

Oltoieri verzi de viță cu rădăcină

losă portalis, Chaszla alb și roșu, Oporto, Rizling, Szlan-kamenka, mîia cu 160 cor.

Loză netedă Riparia-portalis, mîia cu 9 cor.

Tei înalți de 3—4 metri 100 bucăți cu 60 cor.

Resch Mihály, Ujvidék.

Contra boalelor de plumâni

a tusei, răgușelei, laringitel, se recomandă: **pilulele Frankl** (sulfolquaias pil) experimentate de medici. — și bolnavul cel mai gingaș le ia cu plăcere.

Prețul unei cutii mare 2 cor. 40 fl.

Se găsește în farmacia :

Frankl Antal Szeged,
Felsőváros 20.

Cea mai mare și mai ieftină firmă de grădinărit din țară.

200.000 bucăți de ultoi de vie, 200.000 bucăți riparia, 100.000 bucăți pomi frumoși cu coroană, 200.000 bucăți trandafiri nobili, 100.000 bucăți arbori de lux și cireși de lux se pot căpăta cu un preț fabulos de ieftin, catalog de specii și prețuri se trimit gratuit și porto franco — firma

Váradyelencei műkertészeti és rózsatelep
Nagyváradon.

Preparațiuni de ACID-CARBONIC din Muschong-Buziás fürdő

noi aranjamente

expediază în afară de cartel o cantitate ori cât de mare

ACID-CARBONIC-LICHID

natural, chemic, din isvorul de acid-carbonic din băile Buziaș, pentru prepararea apei gazoasă (soda) pentru restaurato-ri și alte scopuri industriale.

Nu se poate cantunda cu acidul-carbonic artificial care e mai fără spor. ● Serviciu de încredere, conștințios!

Ape minerale și medicale de Buziaș

în sticle de 1 și de 1/2 litre.

Au un efect neîntrecut pentru boale de inimă, rimich și beșică.

Apă de masă de prima calitate!

Lămuriri servește cu plăcere:

„Muschong-buziásfürdői szénsavmüvek és ásványvizek szétküldési telepe Buziásfürdőn“.

Adresa telegrafică: Muschong, Buziásfürdő. — Telef-interurb. 18.

ȘCOALA DE POMI ȘI TRANDAFIRI a lui

Szabó István

UJ-SZEGED, Főfasor nr. 35.

Recomandă cam 140,000 bucăți de 1, 2, 3 și 4 ani, altoi inobilitați de meri, peri, gutui, naspolya, cireși, vișini, caiși și perseci, așa mai departe pruni și ringloți, în ecsemplare frumoasă și drepte, cu rădăcină sănătoasă.

— Pomii se pot comanda în tulpini mici, semi-mici și înalți. —

Prețul: 100 bucăți 40—60 cor. ecsemplare înalte pentru alu 100 bucăți 70—80 cor.

Trandafiri înalți, din pământ liber, diferite soiuri, 80—200 fil. Tufe de trandafiri nobilitați din rădăcină, din pământ liber ecsemplare frumoase, tari de soiurile cele mai bune bucată: 40—50 fil. — Trandafiri cari se urecă „Crimson Rambler“, în lungime 1—2 metri prețul unui ecsemplar 40—60 fil. — Teiu cu frunze mari, ecsemplare tari bucată 2 cor. — Pomii selbatici 500,000 bucăți, cei mai mulți transplantați. Se pot comanda meri, peri, Pronus Mirabolan, Pronus Mahalék, perseci de toamnă și galbeni, 1000 de bucăți 10—30 cor.

Mare asortiment de salcrâmi rotunzi și piramidați. Thuja Compacta și Piramidalis depozit mare în preț ieftin.

Vă rugăm să cereți catalog de nume și prețuri îl trimitem gratuit.

A apărut

**CALENDARUL POPORULUI ROMÂN
pe anul 1908.**

Cel mai frumos și bogat calendar românesc dela noi. Se extinde pe 13 coale de tipar, 208 pagini.

Conținutul Calendarului: 1. Cronologia anului. Cele 12 luni cu roșu. După fiecare lună o pagină curată pentru însemnări. Regentele anului. Luna. Intunecimi. Zile de repaus. 29 Februarie. Semnele cronologice. Zile schimbătoare peste an. Posturile. Deslegarea posturilor. Anotimpurile. 2. Tabela camelilor. 3. Domnitorii din Europa cu 29 chipuri. Țările și numărul locuitorilor și cu capitala fiecărei țări. 4. Consulatele din Budapesta. 5. Poșta: I. Scrisori; II. Mandate poștale; III. Pachete; IV. Telegramme. 6. Călătoria cu trenul: a) persoane; b) pachete. 7. Timbre și taxe pe tot felul de rugări, sentințe, contracte, petiții, etc. 8. Despre procese: Un articol în 10 capitole, foarte folositor și interesant pentru oamenii dela sate. — Partea literară: 9. Norocul celor 3 fete. 10. Câți jidani sunt pe lume? 11. Blăstămul soției (poezie). 12. Isus și paserile. 13. Blăstăm de mamă (poezie). 14. Obiceiuri rele. 15. Vrăjitoarea. 16. Cucul și domnișorul. 17. Români. 18. La botez (poezie). 19. De când sunt judecătorii. 20. Telegrafia. 21. Trai la stână. 22. Ciudățeni la animale. 23. Scrisoarea orbilor. 24. Purecele. 25. Graba strică treaba. 26. Analfabeții. 28. Emigrarea. 29. Răscoala țărănească. 30. Cojocarii sfântului Ilie. 31. Lupta pentru drepturile noastre. 32. Răvașul anului cu toate întâmplările mai însemnate din lume. 33. Ce e românesc în Budapesta? 34. Razele Röntgen. 35. Baia de cărbuni. 36. Sfaturi economice. 37. Glume presărate în tot textul Calendarului și anunțuri.

Dintre ilustrații amintim: Casa deputaților (Reichstrath) din Viena. Deputații români din parlamentul austriac. Dr. Vasile Lucaciu. Vichentie Babeșiu. Deputații țărani din parlamentul austriac. Casele fundațiilor Gozsdm din Budapesta. Capela gr.-or. română din Budapesta. Conducătorii comunității bisericești gr.-or. rom. din Budapesta. Redactorii ziarului „Lupta” și „Poporul Român”. Reuniunea meseriașilor români din Budapesta. Personalul tipografiei „Poporul Român”. Departamentul mașinelor de tipar a tipogr. „Poporul Român”. Boboteaza în București. Biserica țarului Alexandru II din St.-Petersburg. „Vatra luminoasă” din București. Palatul regal din Buda. Sala mică de dans. Odaia de dormit a regelui și alte multe chipuri 100 la număr. Învalitoare Calendarului și de astădată se prezintă în formă de tot modernă, tipărită în 3 culori.

Un exemplar costă 40 fileri, iar porto postal 10 fileri. Cei ce comandă cel puțin 15 exemplare, primesc 15 procente rabat, adică 15 exemplare costă 5 cor. 10 fil., 25 exemplare costă 8 cor. 50 fil., 50 exempl. costă 17 cor. și așa mai departe. Dela 15 exempl. în sus plătim noi și portul postal. Cei ce comandă mai puțin de 15 exempl., plătesc 10 fileri pentru fiecare exempl. Comercianții primesc 25 procente.

Comandele să se adreseze la:

Tip. „Poporul Român” Budapest, VII., István-ut 11.

„Calendarul Național”

Întocmit de redacția »Foi Interesante« din Orăștie, a apărut pe anul 1908, fiind mai bogat și mai frumos, ca anul trecut.

Partea calendaristică a lui e urmată de cunoștințele de lipsă în umblarea cu posta și telegraful. Dar nu numai cu posta și telegraful dela noi, ci *din toată lumea*.

De vrei să știi cu cât poți trimite o telegramă în America în statul ori orașul cutare de acolo?, cu cât un pachet colo ori colo în lume, de vrei să știi că prin America, unde a început a merge lume de pe la noi, care orașe sunt mai mari, cari state, și sub ce stăpânire cad, de vrei să trimiți bani în America, ori în Africa, ori în Germania, Anglia, etc. și nu știi cum să trimiți și cât fac banii noștri în banii lor, ori ai lor în ai noștri, cumpărăți »CALENDARUL NAȚIONAL« în care le afli toate frumos lămurite și îndrumate!

Partea literară e apoi foarte desfătătoare și plină de chipuri frumoase! De vrei să vezi pe biruitorul dela Beiuș DR. VASILE LUCACIU; De vrei să vezi în chipuri lupta între cei doi bălauri: roman și dac, din a căror ciocnire a răsărit poporul român, apoi cum Dacia bătută, de frica Romanilor își dau singuri foc cetății, cumpărăți »CALENDARUL NAȚIONAL« și le vezi pe toate în chipuri frumoase!

De vrei să vezi pe: CHRISTOS închipuind Ușa-mântuirii, stând în ea ca păstor încunjurat de blânzii miei, o minunată zugrăvire în chip a Evangheliei: „Eu sunt ușa; eu păstorul, ce sufletul își dă pentru oi, și cunosc pe ale mele și mă cunosc ale mele!”... sau uriașa corabie rusească spărgătoare de gheață „Ecmarek“, care fuge prin gheață de 12 metri de grosă! Chipul lui Satan ispitind pe Christos, când i-a zis: îți dau tot cât vezi pe aici, numai să te închini mie, Regina Elisabeta a României în mijlocul nenorocirilor copii și fetițe oarbe din azilul înființat de ea la București, chip de uriașe palate ce „zgărie norii cu vârfurile lor“, din America, strălucita defilare a cavaleriei (călăreților) români pe dinaintea Regelui Carol la 10 Mai în București, chipul unui pod ce s'a lucrat pe sus în aer, fără schele de razim pe pământ și altele, și altele. Cumpărăți »CALENDARUL NAȚIONAL« dela orăștie!

Prețul numai 18 cr. (36 fil.) de unu și 5 fileri de postă. La 10 exemplare se dau două (2) pe deasupra. Scrieți după ele la:

Administrația foii »LIBERTATEA« în Orăștie
(Szászváros).

STIMATE DOAMNE!

Comandați numai odată de probă cosmeticul de înfrumșetare

Crema Havasi-Gyopár de dr. Biró

și Vă veți convinge că acest cosmetic minunat îndepărtează imediat pistruiile, petele de ficat și tot felul de erupțiuni de pe fața feței, și îi dă o frăgezime tinerească. Un borcan mare 1 cor. Săpunul 70 fil.

Cel mai eficace preparat contra anemiei, lipsa de Tokaji China-Vasbor apetit și nenositare este preparatul alui Dr. B. RÓ Tokaji China-Vasbor. Are un gust plăcut, întărește și curăță sângele. Prețul unei sticle 2 cor. 40 fil.

„ARANYHARMAT”.

Prin întrebuințarea căruia se poate colora părul în blond-auriu. Acest mijloc e nestrucător atât pentru păr cât și în general pentru sănătate. Nu vopsește! Nu murdărește! Prețul unei sticle cu îndrumare 3 coroane.

Toate aceste se află în deposit principal la:

Farmacia W O L F F, Kolozsvár.

Correspondență particulară în limba română!

Cornel Demeter farmacist în Szászváros.**Preparate cosmetice. 3**

Cream de benzoe mygdale. Creamul de benzoe mygdale servește pentru conservarea, înfrumșetarea și albirea mânilor și feței, dând totodată și o fineță deosebită. Delătorează tot felul de necurătenii de pe mână și față, — precum: pete, bubite, zgrăburțe, pisteni (mitesser), precum netezește și zbirciturile. Conținutul creamului acestuia e nestrucător pentru față și mâni. Prețul 60 fileri.

Săpunul de benzoe mygdale. Săpun excelent pentru toilette. E preparat din ingredientii foarte fine, și din mirosuri plăcute de flori. Albește și netezește pielea. Prețul 70 fileri.

Pudre Veturien. Acopere foarte bine, încât nici nu să observă că fața este pudrată. Întrebuințată pudra cu creamul de benzoe mygdale, scutește de urmările neplăcute, ce altcum ar cauza vântul, răceala și razele soarelui. Este în culoare albă, roză și galină. Prețul 1 cor.

Veturien Parfeum. Vera-violetta, cel mai fin parfum de viole, lăcrămoare și scumpie (iorgovan). Pețul 1-60 fileri. — „Ideal“, cel mai nou parfum, 2 cor.

Apa de gură „Gremsier“ (Albă sau roșie.) Prin întrebuințarea apei delătorează durerea dinților, precum să și interesă dinții și gingiile. Prin întrebuințarea apei acesteia, să delătorează mirosul neplăcut și greu din gură. Prin întrebuințarea apei acesteia cu pravul de dinți „Gremsier“ devin dinții foarte frumoși, albi. Prețul 80 fileri.

Pravul de dinți „Gremsier“ Prin întrebuințarea pravului acestuia devin dinții frumoși și albi. Prețul 70 fil.

Perii de dinți, fine. Alegere mare, în diferite prețuri.

Esență de China. Contra căderii părului cu rezultat foarte bun. Prețul 1-20 fileri.

China tannopomada. Pentru creșterea părului. — Prețul 70 fileri.

Oleu de nucă. Extract de nuca oleica, pentru conservarea părului. — 1 sticlă 80 fileri.

Syrup de zmeură! Curat numai din suc de zmeură de pe munte, preparat cu zahar rafinat. 1 colț postal de 5 Klgr. 6 cor. 50 fileri.

ADRESA cumpărătorului să fie precisă și legibilă! Numele întreg, comuna, nrul casei, poșta ultimă și comitatul.